БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Буряад Үнэн

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган.

(8745) 1958 оной сентябриин 17, среда | Сэн 20 мүнгэн

НҮХЭД КОЛХОЗНИГУУД, СОВХОЗУУДАЙ ХҮДЭЛМЭРИШЭД!

Хүдөө ажахынгаа бүхы хүдэлмэриие урагшатайгаар ябуулжа, түрэл партиингаа XXI съездые ажалай бэлэгээр угтая

КОЛХОЗОИ ХАНЫН ГАЗЕТЭ

...тоhо, мяханай хүн бүхэндэ ...ын талаар Америкын Холбоо... ...адуудые хүсэхэ гэhэн гол шу... ...орилгые бэелүүлхэ хэрэгтэ ...эй, тэрэ тоодо колхозой ха... ...азетэнүүдэй үүргэ айхабтар ...анын газетэ тэрэшэлэн кол... ...нэ пропагандистын, коллек... ...э агитаторай, коллективнэ эм... ...гшын үүргэ дүүргэнэ. Эгээл ...нээ олониитэ ажалшадай үүс... ...дэбхиие бадаруулха, тэдэниие ...дхэхэ хэрэгтэнь партийна эхин ...изацинуудай ёhото туhалагша. Ханын газетэ шадамараар хэ... ...дэг партийна организацинууд... ...олитико-хүмүүжүүлгын хүдэл... ...hайнаар табигдаhан байдаг ...дүй дүршэл харуулна.

...ын газетэ олонхи колхоз бү... ...э hара соо нэгэ, хоёр ... гаргагдана. Тэрэ хадаа ... ниитэ арад зоной дунда, ...ай ажалладаг газартань кол... ...гуудай өөhэдынь гараар гар... ...на бшуу. Ушар нимэhээ кол... ...гэшүүн бүхэн ханынгаа газе... ...тон эдэбхитэйгээр хабаадалса... ...эд арга боломжотой.

...этэ үүргэеэ нэрэтэй түрэтэй... ...дүүргэдэг, hайнаар, hониноор, ...хурсаар гаргагдадаг колхозой ... газетэнүүд республика до... ...й яhала бии. Иволгын аймагай «Улаан Оронго» колхоздо ...нгын Үнэн» гэжэ хэблэмэл га... ...ээ гадна, «Манай байдал» гэжэ ...агтай колхозой ханын газетэ ...аража байдаг. Эдэ газетэ... ...колхозойнгоо ажабайдалые ...ые талаhаань үргэнөөр харуул... ...бии байhан дутагдалнуудые ...жэлдэг, доторой арга болом... ...удые элирүүлдэг байна. Гадна, ...аар хүдэлдэг түрүү хүнүүд ту... ...а дэлгэрэнгыгээр бэшэжэ, тэ... ...й жэшээгээр ажаллахыень бу... ...к уряалдаг, мүрысөөнэй яба... ...саг үргэлжэ харуулжа байдаг. Тиихэтэйгээ хамта, мүн колхо... ...ажалда ёhо тэдыгээр, ниитын ...алтые хойшонь татадаг хүнүү... ...шангаар шүүмжэлдэг байна. ...й эхеэр үнеэдhээ hү багаар ...а байhан тухай шүүмжэлхы ...эя ханын газетэдэ толилогдоhон ...а. Колхозой правлени, партий... ...ганизаци тус статья соо хэлэг... ...э баримтануудые шалгаад, нэ... ...эл заседани дээрээ зүбшэн ...жэ, тусхай хэмжээ-ябуулга... ...ые хараалhан юм. Тэрэнэй бэе... ...дэhэнэй ашаар удангүй hү ...ань эрид дээшэлээ hэн. Тии... ...июль hарада «Улаан Оронго» ...озойхид КПСС-эй обкомой, ...истрнүүдэй Соведэй дамжуул... Улаан тугта хүртэhэн байна.

...харшэбэрэй аймагай «Үнэн» ...оздо гаргагдадаг хэблэмэл, ха... ...газетэнүүд, «дайшалхы хууда... ...д», «колючка» гэжэ сатири... ... газетэ партийна организаци... ...лотоор туhалдаг байна. Энэ ...озой хэблэл нютагайнгаа hони... ... тухай бэшэхэ зуураа, колхоз... ...удайнгаа урда табигдаhан зо... ...ануудые ходо тобшолон ха... ...жа байдаг. Газетын редактор... ... нүхэд Бадмаев, Халзанов гэг... ... партийна даалгабарида үнэн ... хандажа, газетэеэ хурсаар, ... гаргахын түлөө ехэтэ орол...

Энээнтэй хамта ханын газетые тоодоггүй, тэрэниие удаан саг соо элдэб шалтагаанаар гаргадаггүй колхозууд бии байhаар. Энэ талаар Мухаршэбэрэй аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз жэшээ боложо үгэнэ. Энэ колхоздо ханын газетэ гаргагдахаяа болиhоор хэдэн hара болобо. Тиихэдэ энээнэй урда тээ hара бүри гаргажа байhан хэблэмэл газетэшье үнинэй хэблэгдэхэеэ болишонхой. Колхозой партийна эхин организациин секретарь нүхэр Брылев газетэнүүдээ hэргээжэ, hонин хурса болгохын тула ямаршье оролдолго гарганагүй. Эндэ мүн «дайшалхы хуудаhан», «молни» гаргагдадаггүй юм. Иимэ баримтанууд Кяхтын, Ториин, Зэдын аймагуудай олохон колхозуудта үзэгдэнэ. Кяхтын аймагай Карл Марксын, Иволгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ, «Коммунизм» колхозуудай партийна организаци ханынгаа газетэнүүдтэ ёhотой анхарал хандуулнагүй, тэдэнэй хүдэлмэреэр саг үргэлжэ hонирхоногүй. Эдэ колхозуудай газетэнүүд хаа яа, ганса hайндэрнүүдтэ зорюулагдан гаргагдана. Тиигэбэшье, түрүүшүүлэй дүй дүршэл тон багаар харуулагдана, үйлэдбэриин дутагдалнууд элирүүлэгдэжэ бэшэгдэнэгүй.

Энэ юу харуулнаб гэхэдэ, политическэ агитациин тон шухала арга зэбсэгүүдэй нэгэниинь байhан ханын газетын үүргые зарим партийна организацинуудай тоодоггүй байhаниие гэршэлнэ. Иимэ алдуутай ябадалые саашадаа тэсэшэгүй, дары усадхаха хэрэгтэй.

Манай партиин эгээл хурса, хүсэтэй зэбсэг байhан хэблэлдэ, тэрэ тоодо ханын газетэдэ партийна организацинууд тон анхаралтайгаар хандаха, тэдэнэртэ саг үргэлжын туhаламжа үзүүлжэ байха зэргэтэй. Тиихын тулада редколлегидэ шадабаритай хүнүүдые табиха, газетын хүдэлмэридэ ажалшадые олоор хабаадуулдаг болохо шухала. Тиихэдэ ханын газетэнүүдэй редакторнуудай, редколлегиин хүдэлмэри тухай тоосоое партийна суглаанууд дээрэ зүбшэн хэлсэжэ байха гээшэ угаа ехэ удхашанартай.

Мүн газетэдэ гаргагдаhан шүүмжэлэл бүхэндэ зохихо хэмжээ абхуулхын тулада газетын редколлеги бүхэн тэмсэхэ, тэрэшэлэн партийна организацинууд, колхозой правленинүүд газетын дохёодо анхаралтайгаар хандадаг байха зэргэтэй. Иигээл hаа, ханын газетэ партийна организациин бодото туhалагшань боложо шадаха байна.

Мүнөө республикымнай ажалшад, алдарта партиингаа XXI съездые ажалай шэнэ амжалтануудаар угтахын түлөө тэмсэжэ байна. Түүхэтэ съезддэ эгээл үнэтэ бэлэг барихаар ажалшаднай зоригжонхой. Олониитын энэ hайн hайхан эрмэлзэлгые харуулхатаяа хамта, КПСС-эй XX съездын hүүлээр колхоз соогоо болоhон хубилалтые нютагайнгаа жэшээ дээрэhээ газетэнүүд харуулалсаха ёhотой.

Партиин XXI съездын хүндэлэлдэ дэлгэрhэн социалистическэ мүрысөөнэй ябасые элеэр харуулжа, ажалшадые үйлэдбэриин шэнэ амжалтануудта зоригжуулха гээшэ колхозой ханын газетэнүүдэй хүндэтэ үүргэнь болоно.

Баяртай, Москва!

...ль Робсон Советскэ Союзhаа бусаба

...ерикын мэдээжэ дуушан, оло... ...тын ажал-ябуулагша, эб най... ...алай түлөө эдэбхитэй тэмсэл... Поль Робсон Совет орон дотор ...соо айлшалаа. Энэ үе соо ...ь Робсон, тэрэнэй hамган Эслан... Робсон Москваhаа гадна, Ялта, ... болон Ташкентдэ хүрэжэ, со... ...хүнүүдэй ажабайдалые хараа, ... мянган ханинартаяа уулзаа.

...нтябриин 15-да москвагайхид ...ь Робсониие Лондон мордохуул... Внуковска аэродром дээрэ, «ТУ-... самолёдой ниидэхын урда тээ ...элэл хотын искусствын хүдэл... ...шэгшэд, СССР-эй Культурын ...истерствын харюусалгата хүдэл... ...шэгшэд, Москвагай консервато... ...а студентнүүд суглараад байба.

...ланда Робсон советскэ хани... ...аа хандан амаршалгын үгэ ...hэн, баясхалан хүргэhэн байна. ...нь Поль Робсон микрофоной ...уда ерэнэ.

— Советскэ хүнүүдтэ ехэ баясхалан хүргэнэб. Союзда hарын турша соо байhанаймни hүүлдэ таанад булгадаа минии ойрын хани, эгэшэ дүү шэнгеэр hанагданат. Таанадта булгандатнай баясхалан хүргэнэб, ханинар!— гэжэ тэрэ хэлээ.

Үсэгэлдэр, Москваhаа бусахынгаа урда тээ, би Кремльдэ, Мавзолейдэ ороов. Дэлхэй дээрэхи бүхы жиирэй хүнүүдэй золтой жаргалтайгаар ажаhуухын тулада ами наhаяа үгэhэн Америкын журналист, тэмсэлшэ Джон Ридэй хүүрые хараав. Эндэ Улаан талмай дээрэ ябахадаа, би өөрыгөө Совет ороной юрын хани байхаhаа гадна, танай арадай таhаршагүй хубинь болоноб гэжэ мэдэрhэн байнаб. Уулзатараа баяртай, ханинар!

Ябахынхяа гараа барилсаhанайнь hүүлээр, мүнгэтэн яларhан шубуун шэнги самолёт аэродром дээрэhээ ниидэн ябаа.

(ТАСС).

Малай үбэлжэлгэдэ бэлдэнэ

Таряа хуряалга хэхэ, үбhэ тэжээл бэлэдхэхэтээ сасуу Сталинай нэрэмжэтэ колхозойхид ерэхэ үбэлжэлгэдөө бэлдэжэ эхилбэ.

Тиигэжэ 1200 хониной байха хоёр байра барилгын бригадынхид (бригадирынь нүхэр П. Зубакин) сентябриин 20-оор барижа дүүргэхэеэ байна. Хониной хуушан хото хорёо мүн лэ заhабарилагдажа байнхай. Гадна, фермэ шадархи наг шэбхэ малтажа гаргаха хүдэлмэри эмхитэйгээр ябуулагдана. Хандагатайн леспромхозойхид колхоздо ехэ туhаламжа үзүүлнэ.

«Гигант» колхоз ерэхэ үбэлжэлгэдэ бэлдэн, 1200 хониной байха хоёр байра барижа дүүргэбэ. Барилгын бригадын дархашуул 70 толгой гахайн байха байра барижа дүүргүүтэй байна. Малайнь байра, хото хорёо булта наг шэбхэhээ сэбэрлэгдээ.

Гадна, колхозой малшад үбhэ тэжээл бэлдэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадана. Һүүлэй 8 үдэрэй туршада 160 тонно шэмэтэ hайн силос тэдэнэр дараба.

Л. Воробьев.

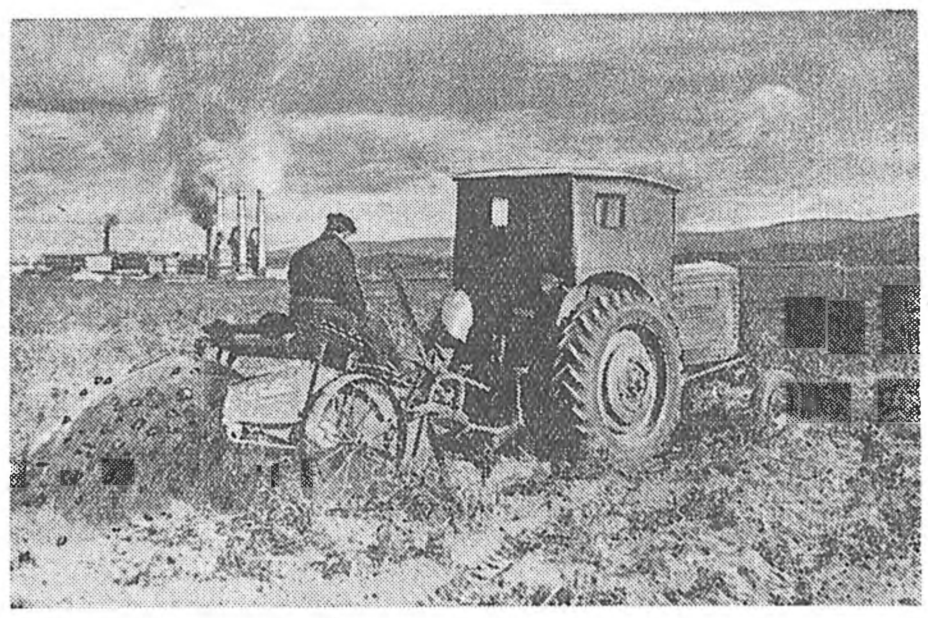
Заиграй.

Шэнэ уялга абтана

Совет оронойнгоо арадай ажахые хүгжөөхэ даабарита тоонуудые хаража үзэхын тула партиин ээлжээтэбэшэ XXI съезд зарлаха тухай КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй шиидхэбэриие бүримүhэн hайшаан, Яруунын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхозой механизаторнууд бүтээсэ ехэтэ, эрхим ажалаараа харюусана.

Артелиин түрүү механизаторнууд нүхэд П. Белоусов, В. Уваров гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг «С-4» комбайнай агрегадынхид 250—250 гектар таряа хуряагаа. Эдэбхитэй бэрхэ эдэ комбайнернууд партиингаа XXI съездын хүндэлэлдэ социалистическэ мүрысөөндэ оролсон, бүхыдөө үлэhэн 300 гаран гектар ячмень, овёсой ургасые hаяын үдэрнүүдтэ хуряажа сүм дүүргэхэ уялгануудые абаа.

В. Байбородин.

Кабанскын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой машинист А. И. Иевский тракторист И. Е. Ермаков хоёрой агрегат хартаабха малтаха зуураа, үдэр бүри 4,5 гектарай орондо 5 гектар малтана. **Зураг дээрэ:** тус агрегат хартаабха малтажа ябана.
А. Мантаевай фото.

Манай механизаторнуудай харюу

Түрэл Коммунистическэ партимнай совет арадай ажахые хүгжөөлгэдэ үдэр бүриин анхарал оролдолго гаргадаг байна. Жэшээ болгон хэлэхэдэ, «колхозно байгуулалтые улам саашадань хүгжөөхэ, МТС-үүдые хубилгаха тухай» КПСС-эй ЦК-гэй февралиин Пленумэй тогтоолой ашаар хүдөө ажахын артельнүүдэй хүгжэлтэдэ хэды ехэ хубилалта болоо гээшэб! Манай колхоз худалдажа абаhан машина, техникээрээ хабарай тарилга эрхим болзортo хээд, ороohо таряанай үндэр баян ургаса хуряажа байна. Трактор, машинаая зүбөөр ашаглажа, колхознигууд болон механизаторнуудайнгаа бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллаhанай ашаар аймаг соогоо түрүүлэн таряагаа хадажа дүүргээд, тэрэнээ суглуулжа, сохижо, амбаартаа хаажа байнабди. Энэ жэлдэ таряанаймнай ургаса урда урдынхиhаа hураггүй hайн байба. Тухайлхада, гектар бүриhөө дунда зэргээр 10 центнерhээ бага бэшэ ороohо таряан абтана. Мүн 12 мянган пүүд таряа гүрэндэ худалдажа, тушаажа, түсэбөө 101 процент дүүргээбди. Мүн ерэхэ жэлэйнгээ тарилгада хэрэгтэй үрэhэ хүрэнгээ гүйсэд бэлдэжэ hаяар дүүргэхэмнай. Партиин ээлжээтэбэшэ XXI съезд зарлаха тухай мэдээсэлээр зоригжоhон бидэ механизаторнууд тус съездые ажалай амжалтаар угтахын тулада сентябриин 15 болотор үрэhэ хүрэнгээ дүүрэн хааха, хадагдаhан таряагаа ойрын үдэрнүүдтэ суглуулха, сохихо, эрхим шанартай, сэбэр үрэhэ амбаартаа хаахаар шиидээбди. Мүн hолоомо, мэхиинэ гэхэ мэтэ адуу малай нэмэлтэ тэжээл болохо зүйлнүүдые hайнаар суглуулжа абахамнай. Таряалан дээрэhээмнай 15 мянган центнерhээ доошо бэшэ тиимэ тэжээл абтаха байна. Энэ тэжээлые үбэлдөө hайса буйлуулжа, үхэр малдаа эдюулбэл, хэды шэнээн үбhэ, шэмэтэ тэжээл арьбалагдаха гээшэб! Таряанайнгаа баян ургасые гээлтэгүйгөөр, эрхим шанартайгаар хуряажа, ерэхэ жэлэйнгээ хабарай тарилгада hайнаар бэлдэжэ, түрэл партиингаа XXI съездые ажалай ехэ бэлэгээр угтахабди.

Б. Будаев, Баргажанай аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой тракторно-таряан ажалай бригадын бригадир.

hү hаалгаяа дээшэлүүлнэ

Байгша ондо «Искра» артелиин hаалишад, малшад hү hааляа дээшэлүүлхын түлөө горьтойхоноор оролдоо юм.

Колхозой hаалишад жэлэй үнгэрhэн 8 hарын туршада hаамхай үнеэн бүриhөө дунда зэргээр 900 гаран литр hү hаагаа, нёдондоной энэ үеынхитэй сасуулхада үнеэн бүриhөө 251 литрээр ехэ hаагдаа. Тиихэдэ эдлүүриин газарай 100 гектар бүридэ 62 центнер hүн абтаад байна.

Артелиин эрхим түрүү hаалишад нүхэд С-Б. Сыренова, Г. Ангархаева гэгшэд энэ оной 8 hарын туршада тус тустаа даажа байhан үнеэн бүриhөө 1167—1152 литр hү hаагаа. Мүн hаалишад нүхэд З. Маншеева, Д. Донитова үнеэн бүриhөө 1010—1009 литр hү тус тустаа hаагаа. Эндэхи үнинэй, дүй дүршэл ехэтэй hаалишан Д. Сыренова hарлаг, хайнаг үүлтэрэй үнеэн бүхэнhөө 968 литр үдхэн, тоhолиг hү hаажа тушаагаа.

Эдэ үдэрнүүдтэ колхозойхид hаамхай үнеэдтээ нэмэлтэ ногоон тэжээл — зелёнко горьтой эдюулжэ, hайн хагда ногоотой газарта, таряанай hуурида адуулжа, үдэрэй хоёр hаадаг болонхой.

С. Андыков.

Түнхэн.

Һаалишан хүбүүн

Нёдондо намар колхозой hү hаалиин фермэдэ hаалишан боложо ошоhон Николай Кудрявцев үнеэ haaxa, харууhалха хэрэгэй тодхол оложо, колхозойнгоо түрүү hаалишадай нэгэн болонхой.

Гүүртэдэ hая ерээд байхадаа, үнеэн бүриhөө 2—3 литр hү hаадаг hэн. Мүнөө энэ залуу hаалишамнай олонхи үнеэдhээ үдэрэй ханад пүүд хүрэтэр hү hаана. Ажалай онол шадабари олохо гээшэ Николай хүбүүнэй хүдэлмэри дээрэhээ харагдана. Август hарада үнеэн бүриhөө 200 литр hү hаажа гараа.

Энэ жэлдэ нүхэр Кудрявцевай даажа байhан 12 үнеэн булта тугаллаха юм.

Залуу hаалишан хүдэлмэриингээ хажуугаар малай байра барилсана.

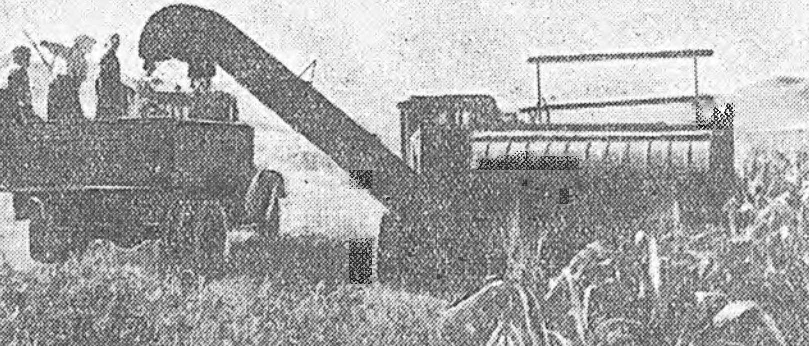
С. Табдаев.

Зэдэ.

Республикын колхоз, совхозуудта hү hаалга тухай

1958 оной сентябриин 10-най мэдээн

Аймаг	1957 оной энэ үеынхитэй сасуулхада hү hаалгын дээшэлэлтэнь (процентээр)	Үнеэн бүриhөө hаагдаhан hүн (килограммаар) Сентябриин нэгэдэхи 10 хоногто 1958	1957	Совхозуудта 1958 оной сентябриин 1-дэхи 10 хоногто: Бүхы дээрээ hаагдаhан hүн (тонноор)	Үнеэн бүриhөө hаагдаhан hүн (килограммаар)
Баргажанай	98,7	41	42		
Байкало-Кударын	105,0	47	47		
Бичурын	100,6	46	49	43,3	89
Зэдын	94,5	42	48	12,0	78
Яруунын	91,0	36	40	90,2	49
Заиграйн	81,2	33	42		
Закаменай	95,0	27	27		
Иволгын	96,6	40	42		
Кабанскын	103,8	53	49		
Хэжэнгын	86,6	34	38		
Кударын	102,1	47	46		
Курумканай	100,8	39	39		
Кяхтын	82,7	44	56	29,6	58
Мухаршэбэрэй	87,3	39	45	65,1	49
Прибайкальска	84,7	50	60		
Сэлэнгын	87,7	42	50	29,9	31
Тарбагатайн	91,5	33	36		
Ториин	93,2	32	35		
Түнхэнэй	109,8	41	36		
Хориин	104,0	42	40	42,7	38
Баунтын	100,0	35	35		
Ахын	100,0	12	12		
Хойто-Байгалай	100,0	47	47		

Зооветеринарна институдай студентнүүд Зэдын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхоздо кукуруза хуряажа байна.
Г. Карловай фото.

Эмхигүй ажалай хойшолонгууд

Аймагай колхозуудта таряа хуряалгын ябаса тухай сентябриин 10-най мэдээе харахада, Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз энэ шухала хүдэлмэри ехээр унжагайруулжа, таряанайнгаа миил 61,8 процентыень хуряагаад, хамагай hүүлдэ гээгдэжэ ябана.

Колхозой хүтэлбэрилэгшэд ургаса хуряалгаяа ойрын 4—5 хоногой турша соо дүүргэхэ, энээндэ машина, техникэ болон колхознигуудаа гүйсэд элсүүлхэ тухай ходо гоё гоёор хөөрэлдэдэг, правлениингээ суглаан дээрэ тусхай шиидхэбэришье гаргаhан байгаа. Теэд, тэрээнhээ хойшо олон «табан хоногой» үнгэрбэшье, эндэ таряа хуряалгын талаар ямаршье хубилалта болоогүй байшоо.

Харин hүүлэй табан үдэртэ хуряалгын агрегадууд ажалайнгаа бүтээсые бүришье hуларуулhан байна. Жэшээлхэдэ, артелиин 1-дэхи комплексно бригадын таряалан дээрэ хүдэлжэ байhан 4 комбайн сентябриин 5-hаа 10 хүрэтэр миил 100 гаран гектар хуряагаа. Тиихэдэ артелиин бүхы 5 комбайн хуряалгын эхилhэнhээ хойшо—25 үдэр соо 1140 га таряалангайнгаа миил 700 гаран гектарыень хадаа.

Таряа хуряалгын иимэ урагшагүй, аали нобшоор ябажа байhан шалтагаанинь юуб? «Трактор, комбайн ходо эбдэржэ урагшамнай ябуулнагүй, ургаса хуряалга hаатуулна» гээд, өөhэдынгөө гээгдэлые тайлбарилдаг заншалтай. Нээрээшье, энэ колхоздо элдэб шалтагаанhаа трактор, комбайнай эбдэрхэ, хэдэн үдэр hаатаха ушар хэтэрхы олон болошонхой. Тээсгэн Дашанима Очировай жолоододог «С-6» комбайнай звездочка эбдэржэ, агрегадайнь ажал сүүдхэhээ үлүү hаатаа. Удаань механизатор Ринчинима Бамбаровай агрегадай комбайнай шухала деталь эбдэржэ, нилээд удаан хүдэлөөгүй. Эдэ мэтэhээ боложо, агрегадуудай дэмы зогсохо ушар үдэрhөө үдэртэ үзэгдэнэ. Машина, техникын эбдэрхэ hаатаха шалтагаанинь гол түлэб заhабарилгын муугhаа, мүн хэрэгтэй детальнуудай хаhа сагтаа бэлдэдэггүйhөө болоно.

Һаяхан колхозой нэгэдэхи комплексно бригадын (бригадирынь нүхэр Д. Линхобоев) Тарбагатайн Соорхойдохи полевой станда хүрэжэ ерэхэдэмнай, «С-6» маркын 2 комбайн, хэдэн трактор хүдэлхэеэ болишоод байба. Таряа хуряалгын халуун хаhада яагаад миин байгаа комбайнууд бэ гэхэдэ, эндэ урда үдэрынь багахан бороо ороо, тэрээнhээ боложо таряан нойтон байба гээд нүхэр Иван Соколовой агрегат хахад үдэр юушье хээгүй. Үнэндөө, үглөөгүүрынь сэлмэг дулаахан байжа, багахан шүүдэр дары хаташаhан байха юм. Мүн энэ үдэр нүхэр Дашанима Очировай комбайнай hолоомо гаргадаг транспортёрынь эбдэрээд, тэрэниие 20 гаран модоной газарhаа, Сэлэнгын РТС-тээ асархадань таарахагүй, ондоо комбайнай транспортёр байшоо. Тиигэжэ тус агрегат хоёр сүүдхэ миин байгаа. «Элдэб жэжэ божо деталь, частиин түлөө үдэрэй хэды дахин РТС ошонобди. Тэндэ ошоходо, хэрэгтэй юумэш ехэнхидээ байхагүй, дэмы ябадал болодог. Колхозойхид шухала хэрэгтэй деталь, запчастьнуудые эртээнhээ өөhэдөө асаржа, бэлдээд байхаяа яанаб» гэжэ механизаторнууд гэмэрэлдэнэ. Тиигэхэншье тон зүб. Энэ асуудалда артелиин тракторна бригадын бригадир нүхэр Аверин өөрөө анхарал, оролдолго гарганагүй гээшэ ха.

Энэ бригадын Хотогор гэжэ газартахи тоог дээрэ бууhан 3 мянгаад шахуу центнер шэнэ ургасын ороohоной миил 1400 центнерынь сэбэрлэгдээ. Эндэ нилээд олон хүн хүдэлдэг нэрэтэй, таряа сэбэрлэхэ элдэб орёо онhон машина, түхеэрэлгэнүүдшье бии. Теэд эдэнэйнь ажал ёhоор эмхидхэгдээгүй, бүтээсэ багатайгаар хүдэлнэ. Жэшээлхэдэ, «ОС-3» маркын машина үдэртөө адагынь 100—150 центнер таряа сэбэрлэхэ аргатай, гэбэшье эндэ тиимэ машинаар үдэртөө миил 15—20 центнер таряан сэбэрлэгдэнэ. Тоог дээрэ нойтон, сэбэрлэгдээгүй ороohо таряан ехээр сугларжа, зарим газартаа дороhоо халаад, гутажа эхилэнхэй.

Эдэ бүгэдые артелиин хүтэлбэрилэгшэд (түрүүлэгшэнь нүхэр Цыдыпов, партийна организациинь секретарь нүхэр Бальчинов) hайн мэдэжэ байгаад, дутагдалнуудаа дары усадхаха, ажалайнгаа эмхидхэл эрид hайжаруулха тушаа ямаршье хэмжээ абанагүй.

Ц. Балданов.

Сэлэнгын аймаг.

Ленинэй зохёолнуудай суглуулбариин 1-дэхи том

Ленинэй бүхы зохёолнуудые суглуулан хэблэжэ гаргаха тухай манай партиин Центральна Комитетэй тогтоол үнгэрэгшэ жэлэй январь һарада баталагдаһан байгаа. Энэ шэнэ суглуулбари соонь В. И. Ленинэй 3 мянга гаран зохёолнууд, документнүүд орохо байна. Тэрэ тоодо гурбадахи, дүрбэдэхи хэблэлнүүдтэнь толилогдоһон зохёолнууд, мүн хэзээшье хэблэгдээгүй, тон шэнэ материалнуудынь эндэ орохо юм. Бэшэгдэжэ дүүрэһэн зохёолнуудтайнь хамта, энэ удаа мүн хараа түсэбүүд, бэшэг, тэмдэглэлнүүд мэтын бэлэдхэлэй материалнуудынь оруулагдаха. Хамта 55 том боложо гараха байна.

Һаяхан нэгэдэхи томынь гараба. Энэ том соонь Ленинэй революционно хүдэлмэреэ эхилжэ байхадаа түрүүшынгээ үедэ, 1893—1894 онуудта бэшэһэн зохёолнуудынь оронхой. Тус том соо ороһон зохёолнуудынь XIX зуунжэлэй 90-ээд онуудтахи Россиин социально-экономическа байгуулалтые марксистска ёһоор шэнжэлэн харуулна.

«Таряашадай байдалда болоһон ажахын шэнэ хубилалтанууд» гэһэн статья номойнь эхиндэ толилогдонхой. Энэнь Ленинэй эгээн түрүүшын зохёолнуудай нэгэн болоно. Марксын теориие үндэһэ болгон, Ленин Россиин хүдөө ажахын ниитэ-экономическа байгууламжые, мүн хүдөөдэ капиталистическэ, шэнэ харилсаанай бии боложо байһые шэнжэлэн бэшэнэ. Капитализм гээшэ Росси дотор тогтошогүй хүсэтэйгөөр хүгжэжэ, хаа хаанагүй дэлгэржэ байна гэһэн тобшолол Ленин энэ статья соогоо хэнэ. Росси онсо тусхай, «капиталистическэ-бэшэ» замаар хүгжэхэ юм гэдэг народнигуудай үзэлые Ленин элишэлэн шүүмжэлнэ.

«Дэлгүүрэй асуудал гэдэг тушаа» удаадахи зохёол соогоо Ленин болбол капитализмын хүгжэлтые саашань шэнжэлэн харуулна. Энээнһээ гадна, «Арадай ханинар» гээшэ юун бэ, тэдэнэр социал-демокрадуудтай хайшан гээд тэмсэнэб?», «Народнигуудай үзэлэй экономическа удхань господин Струвын ном дотор яажа шүүмжэлэгдэнэб» гэһэн Ленинэй зохёолнууд нэгэдэхи том соонь ороно. Народнигуудай философско болон экономическа үзэл бодолые, тэдэнэй политическэ номнолые эдэ бүхы зохёолнууд дотороо автор эрид шангаар шүүмжэлнэ. Бодото марксизмые хазагайруулдаг байһан «легальна марксизмда» эсэргүүсэн Ленин баһал тэмсэнэ.

Марксын һургаалые Ленин гүнзэгы һайнаар ойлгожо, тэрэ үеын Россидахи экономическа болон политическэ оршон байдалда марксизмые творческоор хэрэглэжэ шададаг байгаа гэжэ эдэ зохёолнуудынь эли тодоор гэршэлнэ. Ленин научна коммунизмын теориие народнигуудай добтолгоһоо хамгаалаад, саашань хүгжөөгөө.

Хүдөө нютагуудта капитализмын хүгжэлтын зүрилдөөтэй байһые шэнжэлэн бэшэхэ зуураа, Ленин олониитэ ажалша таряашадай, хүдэлмэришэн ангиин хоорондо революционно бата холбоо барисаа байгуулжа болохо, байгуулха шухала гэжэ научна ёһоор баримталан харуулаа. Пролетариадынь хүтэлбэрилхы үүргэ эзэлжэ, хүдэлмэришэн анги таряашад хоёрой хоорондо холбоо барисаан тогтоогдобол, арадай революци, социализм заатагүй илаха гэжэ Ленин онсолон тэмдэглэнэ.

Россиин хүдэлмэришэн анги эсэстээ хүрэтэр революционно анги мүн тула дaa угаа ехэ түүхэтэ үүргэтэй байха, революцида пролетариат хүтэлбэрилхы үүргэ эзэлхэ ёһотой гэжэ «Арадай ханинар» гээшэ юун бэ, тэдэнэр социал-демокрадуудтай хайшан гээд тэмсэнэб?» гэһэн гайхамшагта зохёол соогоо Ленин бэшэнэ.

Марксын революционно теориие хүтэлбэри болгохо парти, хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнтэй нягта холбоотой байха парти эмхидхэхые Ленин уряалдаг һэн.

Ленинэй хүтэлбэреэр ородой марксистнууд өөһэдынгөө парти эмхидхэн байгуулжа, ородой пролетариадай болон таряашадай тэмсэлые ударидан, социализмын илалтада тэдэниие хүргөө. В. И. Ленинэй хүмүүжүүлэн байгуулһан Коммунистическэ партимнай революционно тэмсэлэй түүхэтэ замаар дабшан гараад, мүнөө хүсэн түгэлдэр Совет гүрэнииемнай коммунизм тээшэ хүтэлэн ябана. Хүдэлмэришэн анги таряашад хоёрой хоорондо холбоо барисаа тогтоохо тухай Ленинэй һургаалые хүтэлбэри болгон, агууехэ хитад арад, социалистическэ лагериин бусад ажалшад түүхэтэ илалтануудые туйлаа.

Нэгэдэхи томдо ороһон зохёолнууд соогоо Ленин теориин партийна байха гол ёһые хэрэглэн, саашань хүгжөөнэ, марксизмын теори революционно тэмсэлэй практика хоёрой хоорондохи нягта холбоое харуулна, буржуазна үзэлые элирүүлэн шүүмжэлнэ. «Народнигуудай үзэлэй экономическа удхань господин Струвын ном дотор яажа шүүмжэлэгдэнэб» гэһэн зохёолынь марксизмын дайсадта эсэргүүсэн эбсэшэгүй шангаар тэмсэхэ эрхим жэшээ болоно.

Нэгэдэхи том соо ороһон зохёолнуудайнь бэшэгдэһээр 60 гаран жэл болоо. Теэд эдэнь мүнөөшье тон ехэ удхашанартай юм. Хүндэ промышленностиие булюу ехээр хүгжөөхэ тухай аяар тэрэ үедэ Ленинэй зааһан заабариие манай парти Совет засагай жэлнүүдтэ хододоо хүтэлбэри болгожо байдаг.

Хамтынгаа дайсанай урдаһаа тэмсэхын тула демократическа партинуудтай, тэдэнэй зарим түлөөлэгшэдтэй саг зуура хэлсээ хэхэдэ болохо гэжэ тус зохёолнууд соогоо Ленин заана. Хүдэлмэришэн ангиин, бүхы демократическа хүсэнүүдэй нэгэдэлтэй байхын түлөө тэмсэхэдээ эдэ заабаринуудыень дэлхэйн бүхы коммунистическэ болон хүдэлмэришэнэй партинууд хараадаа абадаг байна.

Научна коммунизмые улам хүгжөөһэн Ленинэй зохёолнууд элдэб янзын «арадай ханинартай», ревизионистнуудтай хайшан гээд тэмсэхэб, зүб шугам хайшан гээд бэелүүлхэб гэжэ бүхы дэлхэйн пролетариадые, тэрэнэй партинуудые һургана.

В. И. Ленинэй гайхамшагта сэсэн заабаринуудые, ленинизмын үзэл сурталые манай парти, тэрэнэй Центральна Комитет коммунизм байгуулха бүхы хүдэлмэридөө хүтэлбэри болгодог. Тиимэһээ Ленинэй бүхы зохёолнуудай суглуулбариин хэблэгдэжэ эхилһэниинь угаа ехэ удхашанартай байна.

Ц. Будаев.

«Искра» колхоздо (Мухаршэбэр) аха дүүнэр Василий, Михаил Киреевүүд ажалладаг юм. Комбайнер Василий Киреев штурвальщик Михаил Киреев хоёр таряа хадахадаа, халаанайнгаа даабариие 150—200 процент хүрэтэр дүүргэнэ. **Зураг дээрэ:** Василий, Михаил Киреевүүд ажаллахынгаа урда тээ машинаяа шалгажа байна.

А. Егоровой фото.

Механизаторнуудай культбаза

Кударын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой хоёрдохи комплексно бригадын полевой станай дэргэдэ механизаторнуудай өөһэдынь хүсөөр шэнэ культбаза баригдажа, ашаглалгада оруулагдаба. Энэнь колхозой механизаторнуудай хоёрдохи культбаза болоно.

Шэнэ культбазада улаан булан, столово, хамтын байра бии. Механизаторнууд эндэ культурнаар амарха гүйсэд аргатай болоо.

Һаяхан тэндэ суглаан боложо, барилга хэһэн механизаторнуудай хүдэлмэриие колхозой правлени, партийна эхин организаци тэмдэглэбэ. Энэ суглаан дээрэ таряа хуряалгын дүн согсологдожо, эрхим агрегадуудта дамжуулгын Улаан туг барюулагдаба.

М. Очиров.

Бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллана

Забайкальска ангай совхозой барилгашад барилга хэхэ түсэбөө октябриин тэн болотор дүүргэхэ уялгатайгаар ажаллажа байна.

Мүнөө тэдэнэр совхозойнгоо конторын, ан алаха цехын барилга дээрэ хүдэлмэрилнэ. Ан алаха цехын барилга ноябрь һарада ашаглалгада оруулагдаха юм.

Штукатурщигууд Бузин, Ворнатенкова, Копылов, шулуун барилга хэгшэд Собакоренко, Филиппов, Иванов гэгшэд үдэр бүхэнэйнгөө даабари 200—250 процент хүрэтэр дүүргэнэ.

Н. Романов.

РЕДАКЦИДА ЕРЭҺЭН БЭШЭГҮҮД

Ажалшадай эрилтые хангаха

Ажалшадай улам ургажа байгаа эрилтые гүйсэд хангаха хүндэтэ уялгаяа Ахын аймпотребсоюзай хүдэлмэрилэгшэд хангалтагүйгөөр дүүргэнэ.

Аймагай центр — Орлик тосхондо табан магазин бии. Тэндэ эдеэ хоолой зүйлнүүд, хилээмэн, мүн элдэб эд товар худалдагдана. Раймаг, холимог магазин соо амһарта, эд бараан наймаанда байдаг. Эдэ магазинуудай гэр тон уйтан, досоонь хэдэхэн хүнэй багтаха аргагүй юм. Тэндэ эдеэ хоолой, эд бараанай зүйлнүүдшье хомор.

Эндэхи нэгэшье магазинда шифоньер, комод гэхэ мэтын мебель худалдаанда байдаггүй. Аймагай ажалшад, эмхи зургаанууд диван, стол, стул Түнхэнэй аймагһаа асардаг байна.

Ахада элдэб модон яһала элбэг гээшэ. Нэгэ-хоёр километрын газарһаа мебелиин модо олохоор юм. Теэд шухала хэрэгтэй болодог мебель аймаг дотороо хэдэг болохо асуудалда хэншье анхарал хандуулнагүй. Модошо дархашуулай ямар нэгэ юумэ хэхэ гэхэдэнь, аймагай магазинуудта модо няаха сабуу олдохогүй зэргэтэй.

Худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэд ажалшадай эрилтые хараадаа абанагүй. Нэгэ жэшээ дурдая. Үнгэрэгшэ зунай туршада аймагай магазинуудаар нажарай хубсаһан тон хомор байгаа. Тиигэн гэһээ үбэлэй хубсаһан, хүбэнтэй үмдэн, телогрейкэ, үбэлэй бээлэй гэх... элбэг байба.

Орлик тосхондо ажахын хэ... наймаалдаг тусхай магазин ... һайн байгаа гэжэ һанагдана... дэб гэхэдэ, аймпотребсоюза... складтань 500 гаран ассорти... элдэб амһарта, ажахын хэ... хэбтэнэ. Холимог магазин, ра... эдэ зүйлнүүдые элбэгээр на... хын аргагүй: гэрэйнь уйтан ... һээ амһарта, ажахын хэрэ... худалдан абагшадай хараха... биха тагууд хэгдэнэгүй.

Эдеэлхэеэ ерэгшэдые эндэх... на муугаар хангана. Эдеэ хоо... янзаар, муугаар бэлдэгдэнэ.

Аймагай олонхи магази... наймаалагшад ходо һэлгэ... байдаг. Энээн дээрэһээ б... олонхи ушарта һарын, квар... түсэб дүүргэгдэнэгүй. Зарим... маалагшад магазинаа эртэ, ... һаань урид хаадаг, үглөөгүүр ... нээдэг байна. Мүн заримдаа б... үдэрөөр магазинаа хаажархёод ... бараа абахаяа ябашадаг. Худ... наймаанай журам эбдэдэг, ү... хэдэг ябадал үшөө усадхаг... байһаар.

Аймпотребсоюзай түрүүлэгш... хэр Данилов, худалдаа найм... таһагые даагша нүхэр Халанов... газинуудай хүдэлмэриие һ... руулха хэрэгтэ һаналаа табиха... той.

П. Жужаев, аймпотребс... шалгалтын комиссиин гэш...

Хэзээ хүсэндөө орохо юм

Манай Зэдын аймагай колхознигууд шанга шадалтай боложо байна. Энээниие «Эрдэм» колхозойхидой жэшээ дээрэһээ харамааршье гээшэ. Тэдэнэр уужам, һаруул гэрнүүд соо ажаһууна, гоё гоё мебельтэй, оёдолой болон һүнэй машина, патефон, радиоприёмник, велосипед, зариманиинь хүнгэн автомашина өөртөө абаха шадалтай болоо. Колхознигууд хамтынгаа үйлэдбэридэ шэн зоригтойгоор ажаллажа, ниитынгээ зөөри баяжуулна. Энээнэй ашаар тэдэнэй ажабайдал улам һайжарна.

Хүсэ шадалаа гаргажа ажаллаһан колхознигууд культурнаар амаржа, бэе махабадаа һайжаруулха хүсэлэнтэй байна. Олон колхознигууд нютагай аршаануудта ошодог юм. Тэндэ 7 хоногһоо 15 хоног хүрэтэр амарна. Жэшээнь, Зуунтай аршаанда «Эрдэм» колхозойхид ошоно. Теэд эндэ колхознигуудай культурнаар амарха хэрэгтэ хэншье анхарал хандуулнагүй. Аршаанай уһан ёһотой һайнаар шэнжэлэгдээгүй. Эндэ хайшан гээд бэеэ аргалуулха, аршаанай уһые зүбөөр хэрэглэхэ, нэгэ үдэрт... ды шэнээн аршаан ууха тухай... шье һайнаар мэдэнэгүй.

Гадна, хүн зоной байха гэр... ра үгы. Эндэ ерэгшэд майхан... лагаанда байдаг юм. Хура б... ной ороходо хүйтэн, нойтон ... жо, амаржа байгшад хүйтэ ... Мүн иимэрхүү байдал Худагы... шаанда, Борьёогой шабар гэж... зарта үзэгдэнэ.

Эндэ гансашье манай айм... бэшэ, мүн Кяхтын, Сэлэнгы... риин, Закаменай аймагуудһаа ... нүүд ерэдэг юм. Тэдэнэр һа... бэеэ аргалуулха, амархашье ... гүйдэнэ. Худагын аршаанда ... модон торхо бии. Амаржа ба... ээлжээлжэ аршаанда һуудаг.

Нютагай аршаануудые хүсэ... һаар шэнжэлхэ, тэндэ медици... хинална табиха хэрэгтэй. Эн... аймагай элүүрые хамгаалгын ... анхаралаа хандуулха ёһотой. ... эндэ гэр байра бариха, эдеэ хо... зүйлнүүдые, тамхи, зуруул ху... даха киоск нээхэдэ яахаб.

Д. Цыремпил...

Газетын витринэ тухай

Хори гээшэмнай нилээд томохон, жэл бүри ургажа байһан тосхон юм. Эндэ аймагай центр байһан туладаа, элдэб эмхи зургаан, үйлэдбэриин болон ниитын газарнууд бии. Тиимын тула 5—6 жэлэй саада тээ олон зоной суглардаг газарнуудта газетын арбаад витринэ бии болгогдоһон байгаа.

Тэрээнһээ хойшо үнгэрһэн үе соо нэгэшье шэнэ витринэ бии болгогдоогүй, тэрээнһээ байтагай хуушан витринэнүүд заһагдаа, һэльбэгдээгүй, ехээр муудажа, хооһон байдаг болошонхой. Элүүрые сахиха, мүнгэн сангай таһагуудай, чайнын, аймпотребсоюзай правлениин, аймагай хэлхээ холбооной конторын дэргэдэхи витринэнүүд хуушараад, шэлынь тэһэржэ унаха болошоо. Мүн аймсоведэй гүйсэдкомой, партиин айкомой байшангуудай дэргэдэхи витринын шэл үни эбд... газетэ үлгэгдэхэеэ болиһон ... юм. Аймагай хүтэлбэрилэгшэ... витринын хажуугаар ябда... һаа, обёорногүй гээшэ ха.

Хүн зоной олоор ябадаг м... нууд, колхозой дэлгүүр, Куль... байшан, амбулатори, дунда һ... лиин дэргэдэ витринэнүүд ба... Дунда һургуулида хэдэн зуун һ... шад бии. Тиимэһээ тэндэ «П... ская правда» газетэ үлгэдэг ... һаа, һайн байха һэн. Һурагш... хэн, баһа ондоошье хүнүүд энэ... тэ уншаха дуратайл байха.

Хооһон байдаг витринэнүү... ры газетэнүүдые үлгэхэ, шэнэ... витринэ бии болгохо хэрэгтэ... тринэ соохи газетые саг зуу... һаань хараад, уншаад абаха ... тай хүн зон олон байха бшуу.

Г. Цырето...

Хартаабхаяа хадагалха газаргү...

Энэ жэлдэ Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз (Кяхта) 34 гектар хартаабха тариһан юм. Хэды гандуу байбашье зарим участогуудта бараг ургаса гараа.

Гэбэшье, хамта энэ колхоздо хартаабха хуряажа абалга хангалтагүйгөөр ябажа байна. Табангуудай гурбадахи комплексно бригада (бригадирай уялга дүүргэгшэ С. Доржиев) 14 гектар хартаабха малтаха түсэбтэй юм. Эндэ хүдэлжэ байһан студентнэрэй ажал хүдэлмэри зүбөөр эмхидхэгдээгүй. Хартаабха малтаха хүрзэ, хэмжэхэ хайрсагуудай дутамаг дээрэһээ студентнэр хэдэн үдэр юушье хээгүй.

Нёдондо жэлдэ гурбадахи комплексно бригадынхид дулаалагдаагүй, муугаар заһабарилагдаһан байрада хартаабхаяа хадагалжа, үбэлэй сагта хахадынь тооной хүлдөөгөө һэн. Теэд энээнһээ колхозой правлени, комплексно бригадын хүтэлбэрилэгшэд ямаршье тобшолол хээгүй байһаар. Малтаһан хартаабхаяа хаанаа хэхэтнайб гэжэ ... дир Доржиевһаа асуухадамн... Урданаймнай байра үмхиржэ һ... Айлнуудай подпольнуудаар ... галха һанаатайбди,—гэжэ тэр... гэргүйгөөр харюусана. Ү... хартаабха айлнуудаар хада... дань ямар аша үрэтэй байх... шэб.

Колхозой центр Субагта ... до хартаабха хадагалха х... байра һэльбэн заһабарила... байна. Гэбэшье, хараалагдаһа... һэниинь багтахагүй юм. Иим... байдал бусадшье бригадада ... нэ. Бригадын конторын подпол... гектарһаа малтагдаһан харт... багтахагүй байна.

Мүнөө бригада бүхэндэ сту... нэрэй хүсөөр хартаабха мал... жа байһаар. Колхозой пра... тэрэнэй түрүүлэгшэ нүхэр ... жиевһаа «хартаабхынгаа ү... рэнгэ хаана хадагалха юм» ... шангаар асуухаар болоо.

Д. Болх...

Ажалай вахтада жагсаба

Улан-Удын модоной заводой модо тайрадаг цехын хүдэлмэришэд Агуеехэ Октябриин 41-дэхи ойн һайндэрэй урда тээхи ажалай вахтада жагсаад, шэнэ амжалта туйлажа байна. Сентябриин 10-най байдалаар 9 һарынгаа түсэб уридшалан дүүргээ. Мүнөө тус цехынхид ажал хүдэлмэреэ улам шангадхажа, энэ һарын түсэбһөө гадуур үшөө 8 мянган кубометр тайрамал модо оронойнгоо барилгануудта үгэхэбди гэжэ мэдүүлээд, тэдэнэр бүхы шадалаараа оролдоно.

Василий Шкорой даадаг рамшигуудай бригада заводой бригаданууд хоорондын социалистическэ мүрысөөндэ оролсоод, халаанайнгаа даабариие 132—150 процент хүрэтэр дүүргэнэ. Тиигэжэ бригадын хүдэлмэришэд эбтэй эетэйгээр ажаллан, завод соогоо түрүү һуурида ябана.

КПСС-эй ээлжээтэбэшэ XXI съезд зарлаха тухай Пленумэй тогтоолые модоной заводой хүдэлмэришэд һайшаан угтаад, съездын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалистическэ мүрысөөндэ оролсобо. Хүдэлмэришэд Василий Шкор, Григорий Ермолаев, Василий Никифоров болон бусад даабаряа 120—160 процент хүрэтэр дүүргэхэбди гэбэ.

А. Луговой.

ТҮРЭЛ ОРОН ДОТОРНАЙ

Кукуруза хуряадаг шэнэ машинанууд

ДНЕПРОПЕТРОВСК, (ТАСС). Днепропетровско, Ново-Московско районуудай колхозуудай полинууд дээрэ кукуруза хуряадаг «ККСБ-3» гэжэ шэнэ комбайнууд хүдэлмэрилжэ байна. Социалистическэ Ажалай хоёр дахин Герой Г. Байда тус машиные ухаалан зохёоһон, Херсоной комбайнай завод бүтээн гаргаһан байна.

Шэнэ машина ургамалай 3 рядые нэгэ доро хадажа, эшыень хэршэжэ, буурсагыень илгажа, эшэ набшаһыень жэжэ болотор хэршээд, хойноо ябаһан шагтагалмал тэргэ руу хэжэ ябадаг. Энэ комбайн кукуруза хуряадаг машинануудай дунда эгээ ехэ бүтээсэтэй байһанаа харуулба. Тус машинаар час соо 0,7—0,8 гектар хуряана. Энэнь бусад машинануудай бүтээсэһээ хоёр дахин үлүү болоно. Энэ машина кукурузые буурсагайнь эдеэшэнтэһэн үедэ мүн лэ хуряадаг байна. Тиихэдээ бүтээсэнь бүри ехэ байдаг. Комбайн гээлтэгүй шахуугаар хүдэлмэрилнэ.

Сула алтан олоор олдобо

МИАСС, (Челябинска область). Эндэхи ленинскэ приискын хүдэлмэришэд энэ оной августда сула алта ехээр олобо. Эндэхи хүдэлмэришэн Усова алтатай шорой угаажа байтараа 1370 грамм сула алта олобо. Энэнь тус приискдэ нэгэ һарын туршада олдоһон дүшэдэхи томо сула алтан болоно. Һаяхан хүдэлмэришэд Мурзин, Вахоний гэгшэд 914 грамм, 1559 грамм сула алта олоһон байна.

(ТАСС).

Газар газарай һонин

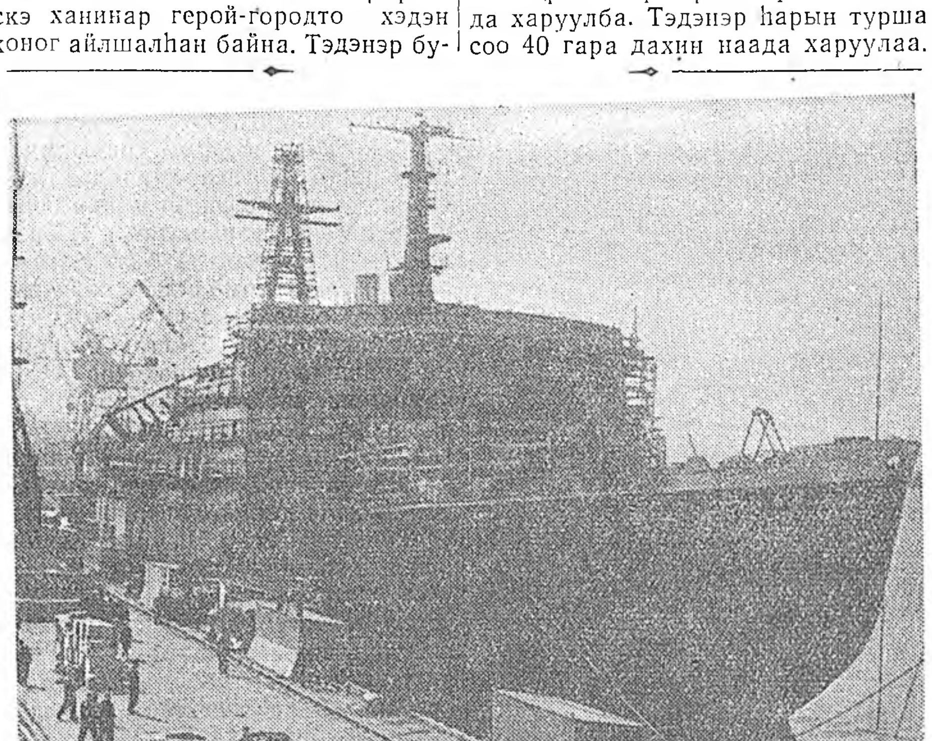
☆ РСФСР-эй Социальна тэдхэмжын министерствын уряалаар США-гэй социальна тэдхэмжын хүдэлмэрилэгшэдэй делегаци Москва ерэбэ.

☆ Һуралсалай энэ жэлдэ Европа, Ази болон Америкын элдэб оронуудһаа ерэһэн 700 шахуу аспирантнууд, 600 гаран студентнэр Советскэ Союзай вузуудта һуража байна.

☆ Сталинградай ба Финляндиин хойто зүгэй Кеми гэжэ город хоёрой хоорондо хани барисаан бэхижэжэ байна. Энэ жэлэй хабар финскэ ханинар герой-городто хэдэн хоног айлшалһан байна. Тэдэнэр бусахадаа сталинградайхидые айлшаар уриһан байгаа. Мүнөө Сталинградай горисполкомой түрүүлэгшэ А. В. Дынкин толгойлогшотой делегаци Кеми ошохоор мордобо.

☆ Узбекистанай ажалшадай бэлиг шадабариие харалга Ташкентдэ боложо дүүрэбэ. 60 мянга гаран гэшүүдтэй уранһайханай гурба мянга табан зуугаад бүлгэмүүд харалгада хабаадаһан байна. Эрхим гүйсэдхэгшэд республикын уранһайханай ансамбльда оруулагдаа.

☆ Болгариин Арадай Республикын артистнар Орел городто наада харуулба. Тэдэнэр һарын турша соо 40 гара дахин наада харуулаа.

Ленинград. «Ленин» гэжэ атомна ледоколой барилга дүүрэхэ болоо.

ТАСС-эй фотохронико.

Шэнэ түхэлэй 200 һургуули

Һуралсалай үнгэрэгшэ жэлдэ Россиин Федераци дотор 50 дунда һургуули туршалгын шэнэ түсэбөөр хэшээлээ ябуулһан юм. Эдэ һургуулинуудта һуралсал промышленна болон хүдөө ажахын үйлэдбэритэй нягта холбоотой байгаа. Һургуулиин хүдэлмэриин дүй дүршэлые шэнжэлхэдэ шэнэ аргые республикын бусад һургуулинуудта саашадаа дэлгэрүүлмээр байба.

1958—59 онуудай һуралсалай жэлдэ РСФСР-эй городууд болон тосхонуудай 150 һургуули шэнэ түсэбтэ нэмэжэ оруулагдаа. Һургуулиие дүүргэхэдээ һурагшад дунда эрдэмһээ гадна, үйлэдбэриин мэргэжэлтэй боложо гараха байна.

Шэнэ түхэлэй һургуулинууд Россиин Федерациин табан автономно республиканудта, 32 хизаар болон областьнуудта, мүн Москвада, Ленинградта эмхидхэгдээ. Тиин мүнөө РСФСР дотор 200 дунда һургуули туршалгын түсэбөөр хүдэлмэрилжэ байна.

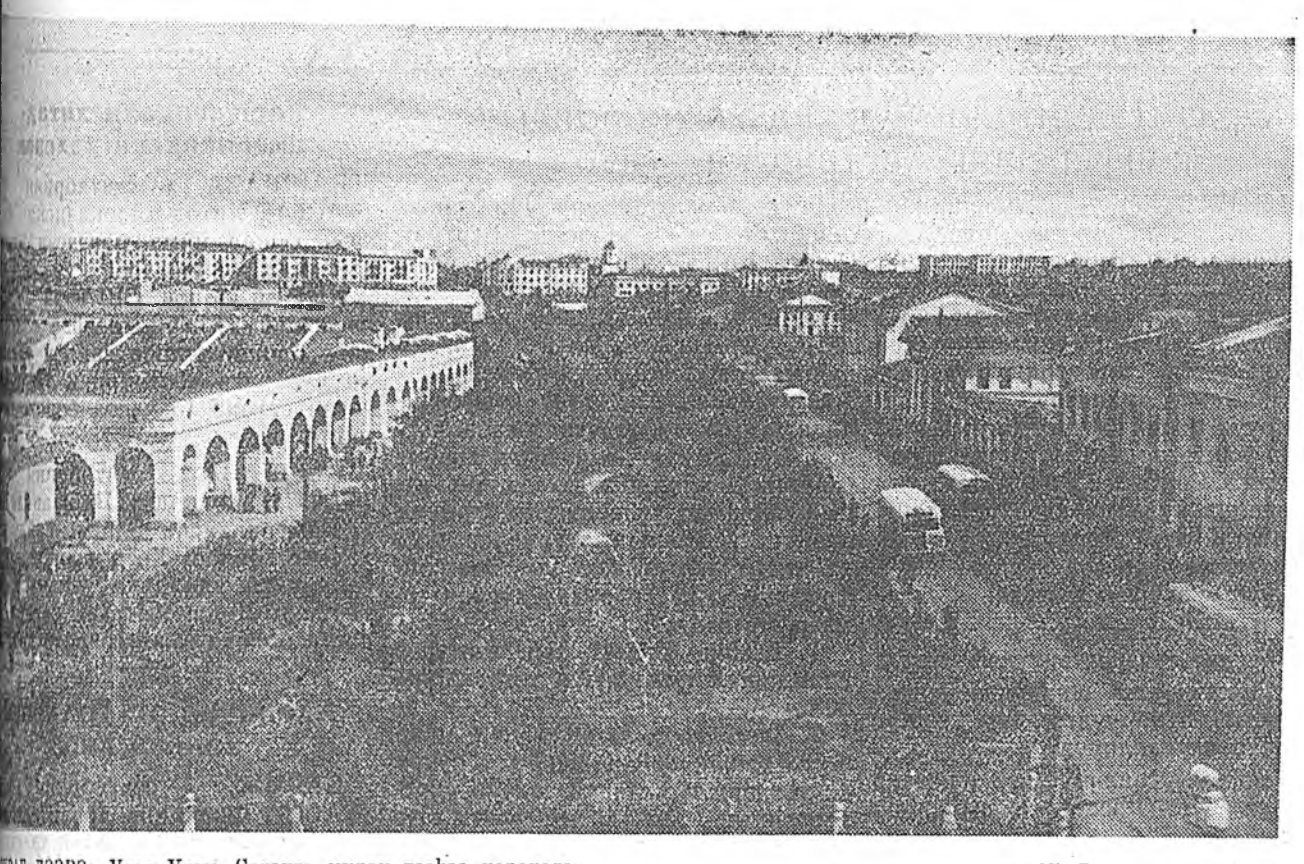
Кондукторгүй трамвай

МОСКВА, (ТАСС). Городой № 19 маршрудаар кондукторгүй трамвай ябажа эхилбэ. Пассажир трамвайда ороод, кондукторынь хаана гээшэб гэжэ хараашална. Тииһээр байтарнь репродукторһаа иимэ үгэнүүд дуулдана:

— Нүхэдүүд, трамвайгаар ябаһанайнгаа түлөө мүнгые касса руу табихаяа бү мартагты.

Трамвай дотороо радиотой. Микрофониинь жолоошын кабина соо табигданхай. Тэрэ хадаа трамвайн ямар газарта тогтоһониие соносходог байна.

Иимэ туршалгын трамвай болон троллейбус «Б» гэжэ маршрудаар ябажа захаланхай.

...РАГ ДЭЭРЭ: Улан-Удые Сэлэнгэ мүрэн тээһээ харахада... И. Денисовэй фото.

Зориһондоо хүрэхэмнай лабтай

...гурбан жэлэй саада тээ кол... правлени болон парторгани... даалгабаряар гурбан зуу га... хонидые тушаажа абаа һэм. ...үедэ манай колхозойхид хони ...бэрилгэдэ бодото анхарал хан...гүй, энэ һалбариһаа өөд...озо доходшье абадаггүй бай...юм. Теэд мүнөө һанахадам хо...ажал тушаа хөөрэлдэхэһөө ...хонидойнгоо тоо толгойе оло...улха, ашаг олзыень дээшэ...э тушаа юушье хэгдэдэггүй ...ниинь элитэ.

...ндой харууһалга, эдеэлүүлгэ...хуушанай аргаар, бүхэли жэл...уулагдажа, хабар орой хурь...лагдажа байдаг һэн. Хонидой ...эр һайжаруулха тухай биратай ...хэгдэдэггүй байгаа. Би хонин ...дээрэ урдань хүдэлөөгүйшье ...зублөөн, суглаанда хабаадаха...жал ажалые, тэрэ тоодо хонин ...ые хүгжөөхэ түрүү арганууд ...зооветмэргэжэлтэдэй хэлэ...һала дууладаг һэм. Эгээл тии...хонишон болоод туршаха гэ...шидээ бэлэйб.

...түүшын жэлдэ үбһэ тэжээлээр ...ааг, хони хурьгадай байраар ...бэрхэтэйшэг байгаа. Теэд энээ...һургаал болгожо абаад, нёдон...н өөрынгөө хүсөөр үбэлдөө ...хүрэхэ үбһэ тэжээл бэлдэһэн, ...оо эртэ үбэл хурьгалхаар ис...ственнаар ороондо оруулһан ...абди. Зунай сагта бэлшээ...ээ газар зүбөөр хэрэглэжэ, ...оо намар болотор һайса тар...лжа, хүсэ шадал абхуулаа ...н. Үбэлэй эхиндэ хонидой хүсэ ...рые һулаpуулангүйгөөр үбһэ ...ы горьтой эдюулжэ, хурьгал... урда тээ тусгаар харууһада ...ан байнабди.

...лэй эртын хурьгадые булты... кошарно-базова аргаар түл...ээбди. Хонидойнгоо байрын хуушан, багашье һаань, досоонь өөһэдөө түхеэрэлгэ, таһалга олоор хэжэ таарyулаад, шэнэ арга хэрэглэһэн байнабди. Эртын хурьгадые зоотехнигэй заабаряар эхэтэйнь суг байлгажа, хэды хоноһон хойнонь газаа ябуулдаг, һайхан үбһэ тэжээл эдюулдэг, хурьгалһан хонидоо һайса эдеэлүүлдэг болообди.

Иигэжэ түрүү арга хэрэглэжэ, һайнаар оролдоһон ажалаймнай аша үрэ мүнөө харагдажа байна. Хориин «Улаан Одон» колхозой хонишодой уряае һайшаан дэмжэжэ, манай отарынхид хонидойнгоо шадал тамирые, бүхы арга боломжонуудаа һайса хаража үзөөд, хонидоо хэнзэлүүлхэ, 100 эхэ хонин бүриһөө 140 хурьга абахаар шиидээ һэн. Мүнөө жэлэй үнгэрһэн 8 һара соо отарынгаа 340 эхэ хонинһоо 392 хурьга абаад, бүрин бүтэн түлжүүлжэ байнабди. Энэмнай 100 эхэ хонинһоо 115 хурьган абтаһан болоно. Жэлэй эсэс болотор үшөө зуу гаран эхэ хонид хэнзэлхээр хүлеэгдэнэ. Тэдэнэй зариманиинь эдэ үдэрнүүдтэ хэнзэлжэ эхилээ.

Хэнзэлхэ хонидоо илгажа, таряа талханай зүйл эдюулжэ, тэдэниие ороондо оруулхынгаа урда тээ томо болоһон хурьганһаань һалгаагаабди. Бага, нарайшаг хурьгадые эхэһээнь һалгаажа, үншэрөөжэ, муудхаажа болохогүй хадань эхэтэйнь орхёод, зунай сагта тэдэнээ һайса бэлшээдэг байгаабди. Мүн тэдэниие уһаар, хужар, забһаар дутаахагүй гэжэ оролдодогбди. Ногооной хагдаржа эхилхэлээр таряанай болон силоснэ ургамалнуудай һуури дээрэ бэлшээжэ, намарайнь хүсые тогтоонобди.

Үбэлжэлгын эхилхэдэ, үдэр дулаанда ойрын бэлшээридэ ябуулхада һайн. Хонин ябахадаа дулаасажа, бэеынгээ шэлээе гаргадаг юм. Үдэшэ, үглөөниинь һайса уһалха хэрэгтэй. Бидэ хонидоо хүсэ тамираарнь, хэзээ хурьгалхаарнь илгажа, 3—4 хорёодо амяарлан эдеэлүүлдэгбди. Хонидой хурьгалха үедэ бүхэли сүүдхэ соо ээлжээгээр хаража түрүүлдэгбди. Манай хонишод Цыпэ Будаева, Долгор Аюшеева, Цыбикжап Ардаева гэгшэд энэ хүдэлмэридөө ехэ дүршэлтэй болонхой. Бүхы ажалаа бултадаа ээлжээлэн хэжэ, эбтэй эетэйгээр хүдэлнэбди. Энэ оной үбэлжэлгые һайнаар үнгэргэһэнэй ашаар байгша ондо хонин бүриһөө 2,2 килограмм нооһо хайшалха түсэбтэй аад, 2,6 килограмм хайшалаабди. Хониднай бултадаа шахуу шэрүүн, шэрүүбтэр нооһотой хонид тула нооһон үшөөл бага абтана. Мүнөө искусственна үрэжүүлгэдэ нарин нооһотой хусын үрэ хэрэглэгдэнэ. Ойрын 2—3 жэлһээ нилээд ехэ нооһо абадаг болохомнай лабтай.

Гэбэшье, энэ амжалтамнай үшөөл бага, ажалдамнай дутуу дунда олон байһаар. Хонидоймнай байра хуушан. Энэ үбэлдөөшье хуушан лэ байрадаа үбэлжэхэмнай. Үбһэ тэжээлээ хүсэд бэлдээд, хони хурьгадайнгаа байрые дулаалжа, хатаажа, сагаадажа байнабди. Колхозой правлени, партийна организаци бидэ хонишодто анхарал оролдолго ябала гаргадаг. Һара бүридөө мүнгэн аванс, нэмэлтэ түлбэри, мүрысөөндэ илахадамнай мүнгэн шан үгэнэ.

Партиин ЦК-гэй һаяхан болоһон Пленумэй тогтоолоор зоригжон, манай отарынхид энэ жэл 100 эхэ хонинһоо 140 хурьга абаха гэһэн уялгаяа заатагүй дүүргэхын түлөө унаһан малгайгаа абангүй ажаллана.

Ц. Будаев, Закаменай аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой отарые даагша.

Комсомолшуудай туһаламжа

...лаан Ярууна» колхозой таряа... тоог дээрэ һаяхан аймагай ...ын арба гаран комсомолшууд ...эн байна.

— Бидэнэр танай колхозой үрэ... фондые хаалсахаяа ерээ... гэжэ тэдэнэй нэгэн — залуу... басаган бригадирта мэдүүлээ

Колхозой тоог дээрэ хэдэ мянган пүүд тарян сугларанхай, тэрэниие сэбэрлэхэ хэрэгтэ хүнүүд дуталдажашье байгаа. Аймагай центрын комсомолшууд таряа сэбэрлэдэг машинада, ороохо зөөхэ гэхэ мэтэ ажалда эдэбхитэйгээр хүдэлмэрилөө. Тиигэжэ нэгэ үдэр соо колхозой амбаарта 80 центнер үрэһэнэй тарян адхагдаһан байна. Хэлхеэ холбооной конторын хүдэлмэрилэгшэд Дворникова, Зазулина, багшанар Цыбикова, Виноградова, ВЛКСМ-эй айкомой секретарь Эрдынеев гэгшэд һайнаар хүдэлмэрилжэ, бусадта оролдосотой ажалай үльгэр жэшээ харуулаа.

В. Байбородин.

Уралан нарижуулагшадай оролдолгын ашаар

Паровозо-вагонно заводой техническэ таһагай инженернүүд, технигүүд уралан нарижуулгын, ухаалан зохёолгын хүдэлмэри һайнаар эмхидхэжэ, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхын түлөө тэмсэлдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Энэ асуудалаар байгша оной июнь һарада болоһон суглаан дээрэ тус таһагай хүдэлмэрилэгшэдэй хэһэн ажал гол түлэб һайшаагдаһан байгаа.

Тэрэ гэһээр хоёр һара шахуу саг үнгэрбэ. Энэ үе соо заводой цех бүхэндэ уралан нарижуулгын хүдэлмэридэ олон хүн хабаадуулагдадаг болобо. Станок болон түхеэрэлгэнүүдэй бүтээсыень дээшэлүүлхээр дурадхалнууд заводой цех бүхэндэ бэелүүлэгдэнэ. Жэшээнь, инструментальна цехын конструктор нүхэд Жарников, Паршинников гэгшэд һүүлэй үедэ уралан нарижуулга амжалтатайгаар эрхилжэ байнхай. Тэдэнэй зохёоһон 28 зүйлэй тусхай зэмсэгүүд барандаа һайшаагдажа, үйлэдбэридэ хэрэглэгдэдэг болоо. Тэрэшэлэн заводой паровозно бюрогой технолог нүхэр Шахнович механическа аргаар хүдэлгэгдэдэг гурбан түхеэрэлгэ зохёогоо. Тэдэнь вагонуудай мөөриин була, гол тошиилдолгодо һайнаар хэрэглэгдэнэ.

Октябриин ехэ һайндэрэй хүндэлэлдэ социалистическэ мүрысөөнэй дэлгэржэ байхада, заводой уралан нарижуулагшад болон ухаалан зохёогшод абаһан уялгануудаа заатагүй дүүргэхын түлөө тэмсэнэ.

С.Черненко.

Эрхим шанартай продукци үгэхэ

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин ээлжээтэбэшэ XXI съезд зарлаха тухай мэдээсэлые Улан-Удын модо болбосоруулгын заводой хүдэлмэришэд урма баяртайгаар угтаба.

Эхэ орондоо эрхим шанартай продукци үгэхэ, тэрэнэйнгээ өөрынь үные химдаруулха гэһэн шэнэ уялга заводой коллектив абаа.

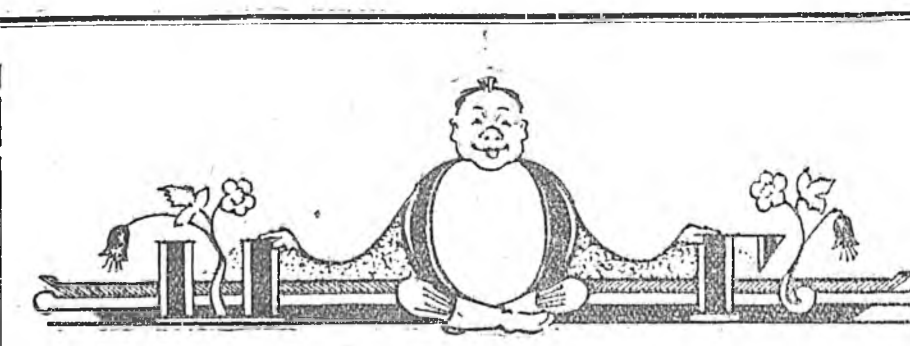
Солото бригадир, коммунист И. Шамунаев иигэжэ хөөрэнэ:

— Түүхэтэ ямаршье үдэрые тэмдэглэхэдээ, манай совет хүн өөрынгөө бодото ажалаар, эрхим туйлалтаар угтадаг ха юм. Тиимэһээ бидэнэр түүхэтэ съездые угтахадаа, нэн түрүүн социалистическэ мүрысөө эмхидхэжэ, дээшэлүүлэгдэһэн уялга абаабди. Болохоёо байгаа съезд хоридохи съездһээ хойшо хэһэн хүдэлмэриемнай согсолжо, бидэнэй саашанхи зорилго тухай ехэхэн программа зохёохо бшуу. Тиимын тулада бидэнэр эсэхэ сусахаяа мэдэнгүй ажаллаха ёһотойбди.

— 1959—1965 онуудта СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ даабарита тоонуудые арад зонойнгоо дунда зүбшэн хэлсэжэ, тэдэниие нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлхэ гээшэ манай ороной улам һалбаран мандахада шухала, ехэ туһа нэмэри болохо байна. Тиимын тула съездын хүндэлэлдэ шэнэ уялгануудые абажа, тэдэнээ эрхимээр дүүргэхэ гээшэмнай хариин хархис түримхэйнэртэ хатуу сохилто болохонь лабтай,—гэжэ заводой түрүү станочник нүхэр Л. Огнев мэдүүлбэ.

Тус заводойхид социалистическэ мүрысөөндэ хабаадалсажа, жэлэйнгээ даабарие декабриин 18 болотор дүүргэхэ уялга абаад, урма баяртайгаар ажаллажа байна.

Р. Цыдыпов.

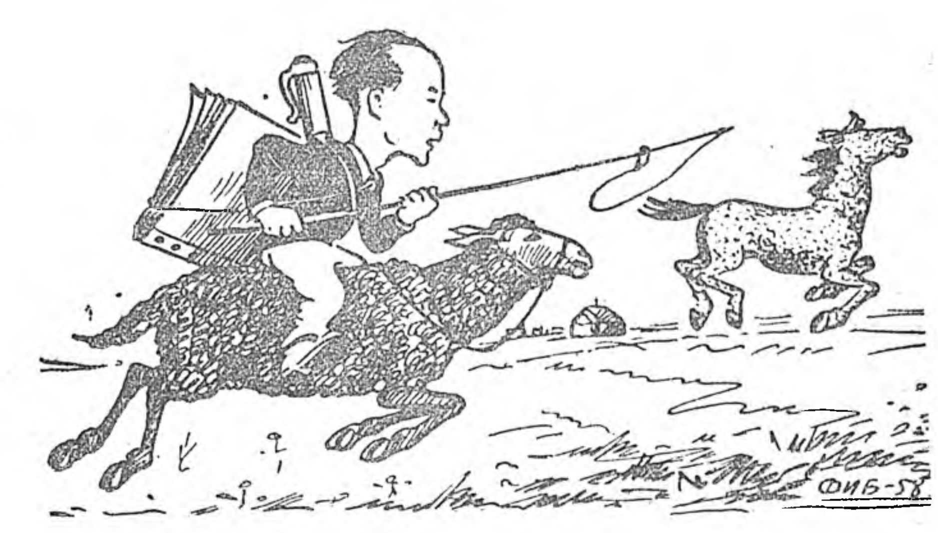
Уранзурааашын нюдөөр шэртэхэдэ...

Һаяхан боложо үнгэрһэн республикымнай уранзохёолшодой съезд дээрэ бурят литературын хүгжэлтэ тухай, дутуу дунданууд тухай, саашанхи зорилго тухай, ерэхэ хабар Москвада болохоёо байгаа бурят искусство, литературын декадада бэлэдхэл тухай дэлгэрэнгыгээр хэлсэгдэһэн байна.

Тус съездэ хабаадаһан уранзурааша нүхэр Ф. Балдаев нүхэрэй ёһоной шог зурагуудые зураһан байгаа. Манай газетэдэ мүнөөдэр шэнээр нээгдэжэ байһан «Шог» гэжэ булан соо дурсагдаһан зурагуудые толилбобди.

Агын талада

Уранзохёолшо Цыден-Жаб Жимбиев колхозой байдалтай гүнзэгыгөөр танилсахын тулада Агын округой Согто-Хангилай сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхоздо гурбадахи жэлээ хүдэлжэ байна. Мүнөө нүхэр Жимбиев Агын талын суута хонишод тухай романаа дүүргэжэ байнхай.

— Хонишодой ажал магтажа, Хоёр жэл соо бэшээлэйб.
Адуу ургалжа һурахамни,— Адуушад тухай бэшэхэмни.

Хүсөөтын эрьедэ

Уранзохёолшо Баради Мунгонов «Хүсөөтэ горхон харьялна» гэжэ романайнгаа һүүлшын хуудаһануудые бэшэжэ байна.

— Хүсөөтэ горхоной гүн сооһоо Хөөлинтиин хаанике бариба хаб.
Һүүлэйнь үзүүрхэн үлөөл даа,— Һүүлшынгээ хүсэ эршэлхэм ха.
Ш. Нимбуевай шүлэгүүд.

Искусствын, уран зохёолой декадада бэлэдхэл

Үндэр хадын орой өөдэ...

☆

(Шүүмжэлэл болон библиографи)

☆ ☆

...тэй үедэ олон түмэн уншагшадай ...нүүд дээрэ уран шүлэгшэдэй хэдэ ...шэнэ номууд һубарилдан гаража, ...нуудаа эзэлбэ. Тэндээ миил ябгалаа...гүй, харин шүлэг дуунуудта дура...лдээр ирагдадаг, уншагдадаг, һай...аг, сээжэлдэгдэдэг байханы урма...

...номуудай дунда Цырен-Базар Бад... «Үндэр хада» гэжэ согсолбори ном ...ируулгаараашье, удха найруулгаараа...бтардахагүй байна гэжэ уридшалан ...абаа.

...н-Базар Бадмаев нэрэтэй солотой бо... поэт юм. Энээнэй урда тээ хэблэгдэ...«Алтаноэй наран» (1952), «Хабарай ...» (1956), «Нүхэдэйнгөө дунда» ...), «Наша степь» (1956), «Хитрый ...(Москва, 1957) гэһэн Ц-Б. Бадма...шүлэгүүдтэй номууд олоной гарта оро...эр һайхан үгэ һайшаалда хүртэһэн...байгаа.

...шье, мүнөө һаяшаг гараһан «Үндэр ...хадаг номынь Бурядай уран зохёолой ...ууулын орой өөдэ Ц. Бадмаевай ...аудхажа ябаһан зам дээрэ үшөө ...нэмэри алхам бололсоно.

...согсолбори номойнь эхиндэ ороһон ...тоборхон аад, тодорхой һонорхон ...шүлэгһөө эшэ татая:

...Табана уула манардаг,
...гүй барьягар, нэбшэгэр хада.

Хүгжэһэн нютагайм гоёолто болон
Хүхэрэн байдаг, холоһоо харахада.

. . . .

Орьёл хадал даа, үндэр хада!
Оройһоонь хүнүүд холые харадаг
(Нюур,5).

Богонихоншье һаа, бодолоор гүнзэгы эдэ мүрнүүдые Ц-Б. Бадмаевай шэнэ дэбтэрэй гадар хабтаһанайнь гаршаг дээгүүр, баруун булангдань бирга тэмдэг болгон табимаар байна гэжэ һанаштай.

Ушар юуб гэхэдэ, поэдэй согсолбори соохи шүлэгүүдэйнь олонхи эгээл тиимэ янзын тобшо һонор һиилүүртэй байна.

«Үни холоһоо зорижо ерэһэн,
Үльгэр түүхэ,
хуушараашбарһан.
Удангүй
үглөөдэр лэ
далайн тогтоходо,
Мүнөө үзэһэнөө
хөөрэхэлби ходо:
«Урдын урда
сагта бэлэй,
Уһан далайн
шалбааг байхада...» —
гэжэ
хөөрөөгөө
эхилбэ гэлэйб,
ГЭС-эй барилга
һанаба гэлэйб» («Шэнэ үльгэр», нюур, 19).

Иигэжэ үльгэр түүхэһээ һабагша татаба гү гэн гэһэйш, мүнөө үеын үнэнтэ байдалые зураглаһан оньһон найруулгата үгэнүүд сооһоо дайшалхы хурса удхатай шүлэг болбосорон гараһан байба. Энэ шүлэгые өөрын нюдөөр үзэжэ, урин зүрхөөрөө буйлуулжа гаргаһан байна: Цырен-Базар Бадмаев Братска ГЭС-эй барилга дээрэ зорюута ошожо, тодорхойгоор танилсаһан юм.

Юрэ иимэ янзаар бэшэһэн зүйлнүүд поэдтэ олон. Жэшээлхэдэ: «Сэрэн—жороо» (нюур, 11), «Талын заншал» (нюур, 14), «Даримын үбгэн» (нюур, 47), «Хэды наһатайбта» (нюур, 11) гэхэ мэтын шүлэгүүд арад зоной абари аяг, зан заншалые зүрхэндэ хүрэмэ уран угалзануудаар зураглаһан байна.

Поэдэй гаргаһан образ дүрсэ, уран зурагууд шэхэндэ һонор дуулдаад, сэдьхэлдэ химдахан хадуугдаад орхихоһоо гадна, нюдэндэ эли харагдаад абаха һайтай. Энэ юун дээрэһээ болоноб гэхэдэ, Цырен-Базар Бадмаевай иимэ шүлэгүүд түрэлхи арадайнгаа дуунай аялга найруулгануудһаа, аман зохёолнуудһаа, оньһон үгэ, онтохо таабаринуудһаа буйлан һайлан гарана бшуу.

Манай Бурядай уран шүлэг болон ирагуу дуу зохёолнууд дотор эб найрамдал, хани барисаан, Эхэ орон тухай яһала ехээр, һайнаар хэлэгдэһэн байна гээшэ. Гэбэшье, Цырен-Базар Бадмаевай мүнөөхи согсолбори дэбтэр дотор энэ темэ өөрэ янзаар, үлэмжэ наринаар харуулагдаа гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй. Энэ талаар «Гурбан мөөртэй машинахан» (нюур, 6), «Коммунизмын һудал» (нюур, 40), «Унтажа хэбтэһэн эхэ» (нюур, 9), «Хооһон патрон» (нюур, 16) гэһэн шүлэгүүд онсо шалгаран уншагдана. Энэ нангин темэ шэнэ геройн сэдьхэл соогуур харьялан, ажалша хүнэй аман сооһоо бүрилдэн гаража, гүнзэгы удхатай шүлэгүүд болон түрэнэ гэхэдэ болохо. Тэрэ шэнэ герой, тэрэ ажалша совет хүн. Цырен-Базар Бадмаевай шүлэг уласхоорондын хэлхеэ холбоое батадхан зузаадхаха, дайн дажарые һүжэрэнгүй сараха гэһэн нангин бодолые зоной сэдьхэлдэ дохёо шэнгээр доһолгохонь дуулдана:

. . . .

. . . .
Энэ дэлхэйдэ хэтэ мүнхэ
Эб найрамдал мандаг!

Цырен-Базар Бадмаевай «Үндэр хада» гэжэ согсолбори дэбтэр соо лирическэ шүлэгүүд диилэнхи һуури эзэлнэ. Мүнөө илангаяа манай залуу зохёолшодой зүгһөө эжэл нүхэр, инаг дуран, эрээн зүрхэн, эхин озолгон тухай бэшэхэ ябадал олошоржо байнхай гээшэ аабза. Зүгөөр Бадмаевай шүлэгүүд гунигай хооһон гоёмсог зүйлнүүд бэшэ, харин бодото байдал дээрэһээ, залуушуулай ажа ябадал дээрэһээ абтажа, уран үгөөр уялдууһан удхатай, уянгатай, шүлһэ гаргахаар шүүһэтэй шэмэтэй зохёолнууд болохо юм. Поэдэй зүрхэнэй сохисоһоо зураглан гараһан «Солгёо дууе», «Залуу хоёрые», «Алханабди хоюулаа», «Дутэхэн байдаг Дулма басагандаа», «Хүнэй туһада оролдон», «Шалтэй уһанда шорой хэжэрхёо һаа», «Дурлаһан нүхэртөө орхигдоод» гэхэ мэтын шүлэгүүдые аман соогоо уншаха дуран хүрэнэ, амараг нүхэртөө дуулаха һанал түрэнэ.

Хамаг басагад үрдилдөөд,
Хадамда гаранал бултадаа.
Намда хэниинь үлэбэб теэд?
Натагар шарахан Санжидмаа... —

Ц-Б. Бадмаевай зохёоһон «Санжидмаа» гэжэ шог дуун мүнөө манай залуушуулай тон дуратай дуун боложо, хаа хаанагүй ханхинан гарахадань, миин байхын аргагүй болодог.

Мүн энэ ном соо оруулагдаһан оршуулга—шүлэгүүд, шог ёгто зохёолнууд баһал һуурияа олонхой. Илангаяа «Зарим уранзохёолшод, кукуруза болон хониной гуя тухай» гэһэн шүлэгыень уншаад байхада, олон юумэ досоо ороод, амар заяа үзүүлхээр бэшэ хэбэртэй болоно.

Хэды тиимэ гэбэшье, Цырен-Базар Бадмаевай «Үндэр хада» гэжэ шүлэгүүдэй согсолбори дотор зарим хэды дутагдалнуудшье, дунданuудшье бии. Һайтар хинан харан гэһэй, зарим шүлэгүүдынь («Холош даа эндэһээ, Одесса», «Асатай уляаһатай шэлбэһэн дээр», «Ларисада») юрэнхыдөө һайн иимэ согсолбори соо оруулагдаха ёһогүй байгаа гэжэ һанамаар. Гадна, ородһоо залгамжалан абтаһан үгэнүүдые зарим шүлэгүүд соогоо дан үлүүсэ бурядшалан бэшэжэрхиһэниинь, илангаяа шүлэг соо таагүйгөөр дуулдана. Жэшээлхэдэ, «Доробииг», «Потороон», «Гүрзэбигүүд», «Хүсөөг», «Ондории» (Андрей гэхын орондо) гэһэн үгэнүүд шэхэндэ хажар аад, абаһаар ойлгогдоодшье орхихоор бэшэ хэбэртэй. Нүгөө талаһаа «Холош даа эндэһээ, Одесса» гэжэ шүлэг соонь ород үгэнүүд олоор, тэрэ зандаа хэрэглэгдэшэһэн байна. Эдэ бүгэдэ дээрэһээ шүлэгүүдэйнь ойлгогдосо балартана гээшэ ха.

«Дигагар самосвал адархан,
Динамаһаа ток абана—
Дархаганахань ушаргүй
Арбан найматай шоферхон
Рита басаганһаа ток абана —
Морхогонхонь ушаргүй (?..)

Мүн зарим шүлэгүүдынь маяг хэмжүүрэйнгээ талаар һулабтар, хайхарамжагүйгөөр өөлэгдэһэн, хайгдаһан, «һамнагдаһан» байна. Согсолбори шүлэг соонь «һамналга» гэжэ али али талараа уран гоё, удха түгэс шүлэг бии.

Үни хада эдир наһандаа
Үбһэ бухаллажа ябатараа
Абадаа һайншаг хараалгаа һэм.
— Һалан шолмо даһаа, харал даа,
Һамнахаа яагаабши бухалнуудаа!
гэжэ абамни зандараа һэн.
Али нэгэ шүлэгөө дүүргэхэдэм,
Абымни абяан шэхэндэм
Эжэлүүдгүй зандаа дуулданал даа:
— Һалан шолмо даһаа, харал даа,
Һамнахаа яагаабши бухалнуудаа!

«Үндэр хадын» автор өөрынгөө энэ хуулита жураме нарин нягтаар сахиха зэргэтэй.

Тиибэ лабашье, Цырен-Базар Бадмаевай хэблүүлэн гаргаһан «Үндэр хада» гэжэ ном манай бурядай уран шүлэглэлдэ һайн нэмэри боложо, һонирхолтой аялга гаргажа үгэбэ. Илангаяа мүнөө үедэ, манай уран һайханай, уран зохёолой декадада бэлэдхэлэй мандал дээрэ нэгэ табиса болохонь дамжаггүй.

Ц. ГАЛСАНОВ.

ТУРКА ГОЛ. В. Поповой фотоэтюд.

Оролдолгын хүсэн

Хүсэһэнөө бэелүүлхэ гэшэ гансахан лэ оролдолгын хүсэн юм. Хоринн аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой Буламай гүүртын һаалишад зунай һарануудта үнеэн бүринһөө 700—800 литрһээ доошо бэшэ һү һааха гэһэн уялгатайгаар ажаллаһан байна. Абаһан уялгаяа бэелүүлхын тулада эндэхи һаалишад, мал адуулагшад үнеэдэе һайн бэлшөөридэ адуулһан, нэмэлтэ ногоон тэжээл эдюулһэн байгаа.

Һаалишан Бубей Галсанова гансахан август һарада үнеэн бүринһөө 218 литр һү һааһан байна. Тиихэдэ Цырма Цыренова жэлэй эхинһээ хойшо үнгэрһэн 8 һара соо үнеэн бүринһөө 1275 литр һү һаагаад байха юм. Энэ һаалишан май—август һаранuудта үнеэн бүринһөө 900 литр һү һааха гэһэн уялгатайгаар ажаллаад, 936 литртэ хүргэбэ. Тэрэшэлэн һаалишад Аграфена Содномова, Хандажап Ширапова гэгшэд хэлэһэн үгэеэ хүрэхөөр худэлмэрилөө.

Эндэхи һаалишад ажал дээрээ ариг сэбэр болон зоотехническэ заабари сахина.

Һаалишадай худэлмэриин дүн табан хоног бүхэндэ гаргагдаад, мүн һарын дүнгөөр һаалишадай суглаан үнгэргэгдэдэг байна. Тэндэ һаалишад һанамжануудаа хэлэжэ, дутуу дундануудаа зайсуулха талаар хэмжээ абхуулдаг байна.

Буламай һаалишад һү һаалгые дээшэлүүлхын түлөө оролдолго гаргахаһаа гадна, ниитын малай үбэлжэлгэдэ, мүн тэжээл бэлэдхэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

К. Жалсараев.

Һайнаар худэлдэг улаан булан

—«Будамшуу» гараа, ошожо үзышт...

— Хэээ? Энэ үдэр гү? Хэн шоро муута «Будамшуутай» уулзаба хаб?

Иимэ хөөрэлдөөн Курумканай аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Хүнтэйн стада боложо байгаа һэн...

Үдэшэлэн худэлмэри дүүрэһэн байжа, полевой станай улаан буланда хүнүүд олоороо суглараһан. Тэдэнэр нэн түрүүн «Будамшуу» гэжэ сатирическэ газетынгээ ээлжээтэ номерые һонирхон уншанад. Тэндэнь худэлмэридэ гарадаггүй, нормоёо дүүргэдэггүй зарим хүнүүд сатирын хурса үгөөр шүүмжэлэгдэнэ.

Энэ улаан буланда үдэшэндөө хүнүүд таһалдадаггүй. Колхознигууд стол дээгүүр дэлгэтэй байһан газетэ, журналнуудые, һонирхолтой номнуудые уншадаг, шатар наадаг, радиодамжуулга шагнадаг байна. Энэ худэлмэрые колхозой комсомолой организациин секретарь Бата Гармаев эмхидхэһэн байна.

С. Ангабаев.

Түмэрэй хаядаһа ехээр суглуулна

Түмэрэй хаядаһа суглуулжа, гүрэндэ тушааха гэшэ ехэ удхашанартай худэлмэри мүн. Суглуулагдаһан түмэр металлургическа заводуудта хайлуулагдажа, арадай ажахыда дахин хэрэглэгдэнэ бшуу.

Тиимэһээ энэ худэлмэридэ предприятинуудай, һургуулинуудай хүтэлбэрилэгшэдэй зүгһөө ехэ анхарал хандуулагдана. Жэшээнь, Баргажанай, Нарһатын, Гашейн, Хонхолойн РТС, Чесанын, Хэжэнгын МТС-үүдэй худэлмэришэд түмэрэй хаядаһа суглуулха 9 һарынгаа даалгабари уридшалан дүүргэбэ. Эдэ РТС-үүдэй тушааһан хэдэн зуун тонно түмэр оронойнгоо металлургическа промышленностида эльгээгдэбэ.

М. Петров.

Лотерейн билет олоор абана

Улан-Удын модоной заводой худэлмэришэд, алба хаагшад шуүбэритэ хоёрдохи лотерейн билет олоор худалдан абажа байна. Заводой техническэ шалгалтын таһагай начальник байһанаа пенсидэ гараһан нүхэр Марчук нэгэн доро 70 түхэригэй билет худалдан абаа. Тэрэшэлэн заводой модо хюрөөдэдэг цехын худэлмэришэд Максим Корбинев, Ольга Юрьева болон бусад тус бүридөө хэдэн зуун түхэригтэ билетүүдые абаба.

Заводой цехүүдтэ хоёрдохи лотерейн билет худалдалга үргэлжэлһөөр.

А. Луговой.

ХИЛЫН СААНАҺАА

Хитадта арад зонине зэбсэглэхын түлөө худэлөөн боложол байһаар

ПЕКИН, сентябриин 14. (ТАСС). Хитадта арад зонине зэбсэглэхын түлөө худэлөөн улам дэлгэржэ байна. Арадай дундаһаа байгуулагдаһан отрядууд ороной элдэб районуудта сэрэгэй бэлэдхэл амжалтатайгаар гаража байнхай. Синьхуа агентствын мэдээсэлһэнэй ёһоор, тэдэнэр сэрэгэй техникые түргэнөөр шудална, Тайванин хоолой шадарай оршон байдалай хойноһоо хёрхо хурсаар ажаглан харана. Орон дотор эрхим һайн бэлэдхэлтэй иимэ отрядууд олон боложо байна. Ляонинин провинциин зоной дундаһаа байгуулагдаһан отрядууд сэрэгэй эхин шатын бэлэдхэл бултадаа гараа.

Премьер Чжоу Энь-лайн мэдүүлгые радиогоор шагнаһанһаа хойшо, Цзилинь провинциин зоной дундаһаа байгуулагдаһан зэбсэгтэ отрядууд сэрэгэй хэрэгые оролдосотойгоор шудалжа байна. Тэдэнэр хэдэхэн һарын турша соо сэрэгэй бэлэдхэлэй гурбан жэлэй курсые шудалха гэжэ шиидээ. Хэнань провинциин худөө ажахын үйлэдбэриин бүхы кооперативууд арадай коммунануудта болгогдонхой юм. Тэндэ дивизи, полк, батальон, рото, взводууд байгуулагдаад байна. Олоһ городуудта худэлмэришэд, студентнүүд болон алба хаагшадһаа бүридэһэн зэбсэгтэ отрядууд байгуулагдана.

Тайвань, бусад аралнууд Хитадай Арадай Республикын таһаршагүй хубинь мүн

Дж. Неругэй мэдүүлгэ

ДЕЛИ, сентябриин 15. (ТАСС). Бидэнэр Хитадай гансахан правительстве — Хитадай Арадай Республикын правительствые мэдэрнэбди гэжэ Индиин премьер-министр Джавахарлал Неру мүнөөдэр арадай палатын заседани дээрэ мэдүүлээ. Тайвань, бусад аралнууд Хитадай таһаршагүй хубинь гэжэ бидэнэр тоолонобди гээд тэрэ хэлээ. Цзиньмыньдао, Мацзудао гэжэ эрье шадарай аралнууд дайсадай сэрэгүүдэй эзэмдэлдэ байһан ушар Хитадта угаа таарамжагүй байдал тохёолдуулна гэжэ Дж. Неру онсолон тэмдэглээ.

ДЕЛИ, сентябриин 15. (ТАСС). «Индиан экспресс» газетын мэдээсэһэнэй ёһоор Индиин премьер-министр Джавахарлал Неру Индийскэ национальна конгресс гэжэ партиин хэрэг хүтэлдэг комитедэй заседани дээрэ үсэгэлдэр үгэ хэлээ. Тиихэдээ, Циньмыньдао, Мацзудао аралнууд Хитадай газарта дүтэ байһан ушар, мүн тэдэ аралнууд дээрэ сэрэгэй бэхижүүлгэнүүдые бүтээлгэ болон Америкын долоодохи флодой тэндэ байлга Хитадай правительствын һанаа ехээр зобооно гэжэ Неру мэдүүлээ.

Эдэ аралнуудые Хитадта бусаажа үгэхын тулада хэмжээнүүдые түргэнөөр абаха шухала гэжэ Неру заагаа.

Эрдэмтэд-атомнигуудай уласхоорондын конференци Австрида нээгдэбэ

КИТЦБЮХЕЛЬ, сентябриин 15. (ТАСС). Эрдэмтэд-атомнигуудай уласхоорондын гурбадахи конференци үсэгэлдэр эндэ нээгдээ. Энэ конференциие Америкын мэдээжэ финансист, промышленностиин эзэн Сайрус Итон Австриин засагаархидтай хамта эмхидхээ.

Баруун болон Зүүн оронуудай 70 гаран элитэ эрдэмтэд, тэрэ тоодо Советскэ Союзай 12 эрдэмтэд конференциин худэлмэридэ хабаадана. Хаалтатайгаар үнгэргэгдэхэ энэ конференци доро дурсагдаһан асуудалнуудые зүбшэн хэлсэхэ:

1. Дайнай аюул болон туршалгын ядерна тэһэрэлгэнүүдэй аюул;
2. Политическэ шахардуу шанга байдалые һулаpуулга, буу зэбсэг хуряаха асуудалнууд;
3. Эрдэм ухаанай ехээр хүгжөөд байһан үедэ яажа ажамидаран һуухаб.

Конференциин үглөөнэй заседани дээрэ Англиин мэдээжэ эрдэмтэ, Нобелевскэ шангай лауреат профессор С. Пауэлл үгэ хэлэжэ, эрдэмтэд-атомнигуудай уласхоорондын уулзалгануудые эмхидхэлгын түүхэ тухай тогтоо.

Америкын наһа бараһан элитэ ехэ эрдэмтэ Альберт Эйнштейн, Англиин мэдээжэ философ Бертран Рассел гэгшэд эдэ уулзалгануудые хэхэ үүсхэл гаргаһан байгаа.

Конференциин үдэшын заседани дээрэ зүбшэхэ зүйлэй нэгэдэхи пунктаар мэдээсэлнүүд хэгдээ.

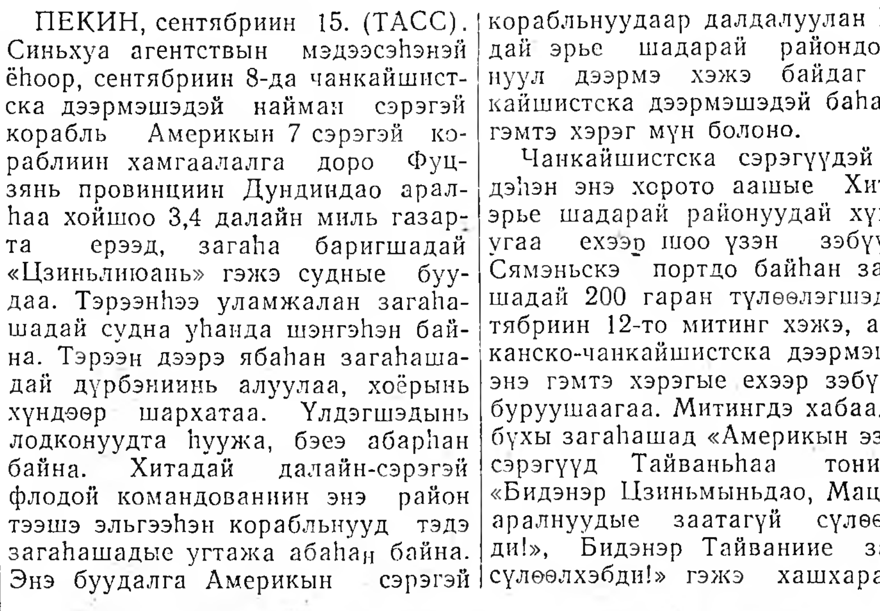
Сентябриин 21-дэ энэ конференциин дүүрэхэдэ, тэрээндэ хабаадагшад Венэдэ ерэхэ юм. Эндэ конференциин дахяад нээгдэхэдэ, тэрээндэ олониитын түлөөлэгшэд, хариин оронуудай айлшад, журналистнууд хабаадалсажа шадаха юм. Энэ конференци дээрэ эрдэмтэд дүрбэн темээр үгэ хэлэхэ:

1. Ядерна хүсые хэрэглэлгэһээ уламжалан ямар аюул тохёолдожо болохоб;
2. Ёһотойгоор лэ энхэ тайбанаар зэргэ оршон байха үндэһэ һуури болгон эрдэм ухаанай талаар уласхоорондын холбоо үрэ ехэтэйгээр хүгжөөхын тулада юу хэжэ болохоб;
3. Эрдэмтэд политикада ямар хамаатай байха ёһотойб;
4. Ерээдүйн обществодо эрдэм ухаан ямар удхашанартайб, хүн зоной жаргалтайгаар ажаһуухын тулада эрдэм ухаан юу хэжэ шадахаб.

Американо-чанкайшистска дээрмэшэдэй шэнэ гэмтэ ябадал

ПЕКИН, сентябриин 15. (ТАСС). Синьхуа агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, сентябриин 8-да чанкайшистска дээрмэшэдэй найман сэрэгэй корабль Америкын 7 сэрэгэй кораблиин хамгаалалга доро Фуцзянь провинциин Дундиндао аралһаа хойшоо 3,4 далайн миль газарта ерээд, загаһа бариrшадай «Цзиньлиюань» гэжэ судные буудаа. Тэрээнһээ уламжалан загаһашадай судна уһанда шэнгэһэн байна. Тэрээн дээрэ ябаһан загаһашадай дүрбэниинь алуулаа, хоёрынь хүндөөр шархатаа. Үлдэгшэдынь лодконуудта һуужа, бэеэ абарһан байна. Хитадай далайн-сэрэгэй флодой командованиин энэ район тээшэ эльгээһэн корабльнууд тэдэ загаһашадые угтажа абаһан байна. Энэ буудалга Америкын сэрэгэй корабльнуудаар далдалуулан Хитадай эрье шадарай райондо тонуул дээрмэ хэжэ байдаг чанкайшистска дээрмэшэдэй баһа нэгэ гэмтэ хэрэг мүн болоно.

Чанкайшистска сэрэгүүдэй үйлдэһэн энэ хорото аашые Хитадай эрье шадарай районуудай хүн зон угаа ехээр шоо үзэн зэбүүрхээ. Сямэньскэ портдо байһан загаһашадай 200 гаран түлөөлэгшэд сентябриин 12-то митинг хэжэ, американско-чанкайшистска дээрмэшэдэй энэ гэмтэ хэрэгые ехээр зэбүүрхэн буруушаагаа. Митингдэ хабаадаһан бүхы загаһашад «Америкын эзэрхэг сэрэгүүд Тайваньһаа тонилог!», «Бидэнэр Цзиньмыньдао, Мацзудао аралнуудые заатагүй сүлөөлхэбди!», Бидэнэр Тайваниие заабол сүлөөлхэбди!» гэжэ хашхаралдаа.

Баруун Африка. Интерконтиненталь агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, генерал де Голлиин августын һүүл багаар Дакар ошоходонь «эсэргүүсэлтэ болоһон байна». Протедохи талмай дээрэ Франциин Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшын үгэ хэлэжэ байхада бүлэг манифестантнууд Сенегалада бэеэ даанхай байдал олгохо эрилтэ хэһэн лозунгнуудые барижа ябаа. **Зураг дээрэ:** манифестацида хабаадагшад.

Интерконтиненталиин фото.

Варшавадахи хитад-американска хэлсэ...

ВАРШАВА, сентябриин ... (ТАСС). Хитад-американска ... сээн тушаа иимэ мэдээсэл ... дэр эндэ толилогдоо:

КНР-эй болон США-гэй т... лэгшэдэй зүбшэл хэһэнэй ... хоёр ороной элшэн сайдай уд... хи уулзалга сентябриин 15-да ... тагай сагаар 15 часта болохо ... шиидхэгдээ.

ВАРШАВА, сентябриин ... (ТАСС). Мүнөөдэр Варшавада ... тад-американска элшэн сайд... хэлсээн болоо. Хоёр ороной ... сайдуудай удаадахи уулзалга ... тябриин 18-да, нютагай сагаар ... часта болохо гэжэ соносхогдоо.

Аденауэр де Голльтой хэлсээ хэбэ

ПАРИЖ, сентябриин ... (ТАСС). Франциин правитель... толгойлогшо де Голльтой хэлс... хын тулада Баруун Германиин ... лер Аденауэр мүнөөдэр Фран... ерээ. Де Голлиин город ша... байрада хэлсээниинь эхилээ.

Франциин хэблэлэй мэдэ... нүүдһээ хаража үзэхэдэ, хоёр ... ной правительствонуудые то... логшонор хэдэн олон асуудал ... шэхэ байна. «Орор» газетын ... най ёһоор, тусхайлбал, атомна ... сэг тухай, Баруун болон Зүүн ... нуудай хоорондохи харилсаан ... хай, Дүтын Зүүн зүг тушаа ... ороной ямар политика ябуулха ... һан тухай болон бусад асууда... дые Аденауэр де Голль хоёр ха... үзэхэ юм ха.

Франци болон Баруун Герма... атомна зэбсэг өөһэдөө бүтээдэ... лохо тухай асуудал Аденауэр ... Голль хоёрой зүбшэхэ гол зүй... дэй нэгэн болоно гээд зарим ... тическэ шэнжэлэгшэд тоолоно.

Франци Баруун Германи хо... хэдэн олон шухала асуудалну... хоорондоо горьтойхон арсалда... байһан үедэ мүнөөнэй хэлсээн ... бэ гэжэ Парижай хэблэл бул... шахуу нэгэн һаналтайгаар мэд... Тиимэһээ, хэлсээнэй үедэ «б... шээл тохёолдохо», хоорондохи ... салдаагаа зайсуулхань хэсүү... ха бээ гэжэ газетэнүүд бэшэн...

Ливандахи байда...

БЕЙРУТ, сентябриин 13. (Т...). Хэблэл иигэжэ мэдээсэнэ: президентын тушаалдаа орохо ... гай дүтэлхэ тудам ороной ха... сүлэгүүд Ливанай шэнэ прези... Фуад Шехаб гэгшын уялгаяа ... гэхэ хэрэгтэнь һаад ушаруулха ... жэ оролдоно. Фашистска үзэл ... римталдаг «национально-социа... парти», дашнагуудай парти, ... най фалангистнуудай «Ливанай ... гэдэл» гэжэ парти энэ талаар ... гаяа эдэбхитэйгээр ябуулга хэ...

Үсэгэлдэр үдэшэнһөө э... Бейрудэй хэдэ хэдэн районд ... дахяад буудалдаан эхилээ гэжэ ... зетэнүүд тэмдэглэнэ. Хэблэлэй ... дээсэһэнэй ёһоор Триполидо, ... гэжэ хадалиг газартай районд... ционально-социальна партиин ... сэгтэ отрядуудай болон вос... хэгшэдэй хоорондо шуһата т... даан болоһон байна.

Атомай хүсые амгалан ажалда хэрэглэхэ талаар уласхоорондын хоёрдохи конференци хаагдаа

ЖЕНЕВА, сентябриин 13. (**ТАСС-эй тусхай корр. М. Паньшин**). ООН-эй шиидхэбэреэр сентябриин 1-һээ 13 хүрэтэр, атомай хүсые амгалан ажалда хэрэглэхэ талаар уласхоорондын хоёрдохи конференци Женевэдэ болоод, мүнөөдэр худэлмэреэ дүүргэбэ. Энэ конференцидэ 60 гаран ороной 5.000 шахуу түлөөлэгшэд хабаадаа. Конференциин худэлмэриин урагшатай байһан ушар эб найрамдалай, хүгжэлтын аша туһада атомай хүсэ хэрэглэхэ зорилгоор уласхоорондын харилсаа холбоо хүгжөөлгэдэ шэнэ алхам хэхэ арга олгобо.

Атомна научно-шэнжэлэлгын центрнүүдтэ, атомна промышленностьда хэрэгтэй болохо научна, техническэ худэлмэрилэгшэдые элдэб оронуудта бэлэдхэхэ тухай элидхэлнүүд конференциин түгэсхэлэй пленарна заседаниин эхиндэ шагнагдаа. Энээнтэй дашарамдуулан, атомна хүсэнэй талаар уласхоорондын агентствын түлөөлэгшэ В. В. Микулинай (СССР) хэһэн дэлгэрэнгы мэдээсэл ехэ һонирхолтой байгаа. Амгалан ажалай бүхы һалбаринуудта атомай хүсэ хэрэглэхэдэ хэрэгтэй болохо национальна кадрнуудые бэлэдхэхэ хэрэгтэ хүгжэлтэ багатай, бишыхан оронуудта туһаламжа үзүүлхэ зорилгоор дурсагдаһан уласхоорондын организациин хэжэ байһан худэлмэри тухай В. В. Микулин хэлэһэн байна.

Атомай хүсые амгалан ажалда хэрэглэхэ талаар һүүлэй жэлнүүдтэ уласхоорондын харилсаа холбооной ямараар хүгжэжэ байһан тухай элидхэлнүүд түгэсхэлэй пленарна заседаниин хоёрдохи хахадта шагнагдаба.

Энэ асуудалаар Индиин эрдэмтэ Х. Баба түрүүшын элидхэл хээ. Бомбей шадар научно-шэнжэлэлгын атомна центр барихадаа, Канадаһаа Индиин абадаг туһаламжа тухай тэрэ мэдээсээ.

«Атомай хүсэн ба уласхоорондын харилсаа холбоон» гэһэн темээр советскэ делегациие хүтэлбэрилэгшэ СССР-эй Шэнжэлхы ухаанай академиин гэшүүн-корреспондент В. С. Емельяновай элидхэлые конференцидэ хабаадагшад ехэ анхаралтайгаар шагнаа. Ядерна шэнжэлэлгын болон арадай ажахыда атомай хүсэ хэрэглэхэ талаар туһаламжа үзүүлхэ тухай СССР Чехословаки хоёрой хоорондо баталагдаһан хэлсээе анха түрүүшынхеэ тэрэ элирхээлэн соносхоо.

Хэлсээнэй ёһоор, туршалгын атомна котел, мүн циклотрон үгтэхөөр, атом шэнжэлдэг мэргэжэлтэд бэлэдхэгдэхээр хараалагдаһан байна. Бүхы научна мэдээсэлнүүд, техническэ документацинууд Чехословакида бусалтагүйгөөр үгтэхэ юм. Харин Чехословаки имагтал документаци бэлэдхэлгэтэй холбоотой бодото гаргашыень түлэхэ юм. Бүхы түхеэрэлгэнүүд, приборнууд болон материалнууд Чехословакиин правительствын мэдэлдэ хүсэдөөр үгтэхэ байна.

Мүн лэ иимэ хэлсээнүүд КНР-тэй, Югославитай, ОАР-тай болон табан бусад оронтой баталагданхай. Хоёр талын иимэ хэлсээнүүд ашаг олзо абаха зорилготой огто бэшэ юм гэжэ В. С. Емельянов онсолон тэмдэглээ. Советскэ Союз туһаламжа үзүүлхэдээ зохихо гүрэнэй аша туһые дайрахаар эрилтэнүүдые табидаггүй юм гэжэ элидхэлшэ тэмдэглээ.

Атомай хүсэнэй талаар уласхоорондын агентствын гэшүүн оронуудта задардаг материалнуудые үгэжэ туһалхаһаа гадна, минеральна зүйлнүүдые бэдэрхэ, уранай руда болбосоруулха, сэбэр уран абаха, атомна реакторнуудта шухала болодог дулаа үгэдэг элементнүүдые үйлэдбэрилхэ хэрэгтэнь туһаламжа үзүүлхээр Советскэ Союзай бэлэн байһан тухай советскэ түлөөлэгшэ дахяад мэдүүлһэн байна. Атомна научно-шэнжэлэлгын центрнүүдые эмхидхэхэ, мэргэжэлтэдые бэлэдхэхэ хэрэгтэнь Советскэ Союз бусад оронуудта туһалдаг, тиигээд саашадаашье туһалхаар бэлэн байна. Хүгжэлтэ багатай оронуудһаа советскэ дээдэ һургуулинуудта һуража байһан студентнүүд-атомнигуудта зорюулан 50 стипенди байгуулагданхай.

Советскэ мэргэжэлтэдэй болон хэдэн оронуудай түлөөлэгшэдэй хоорондо научно-техническэ зүблөөнүүдэй болоһоной һүүлээр эдэ оронуудта гурбан янзын атомна реакторнуудые бариха гэжэ хэлсэгдээ гээд В. С. Емельянов хэлэбэ.

Атомай хүсые амгалан ажалда хэрэглэхэ талаар бусад оронуудта туһаламжа үзүүлхэ советскэ программа Женевэдэ болоһон түрүүшын конференци дээрэ найруулан хэлэгдэһэн байгаа. Мүнөө үедэ тэрэ программын ехэнхи хубинь дүүргэгдээд байна гэжэ В. С. Емельянов мэдүүлээ.

Оронуудай национальна атомна центрнүүдтэ химическэ, физическэ болон биологическа шэнжэлэлгэнүүдые хэхэ лабораторинууд эмхидхэгдэхэ байна. Эдэ лабораторинууд соо 2,5, 25, 48 миллион электроновольтын—иимэ гурбан түхэлэй циклотронууд тодхогдохо юм.

В. С. Емельяновай мэдээсэһэнэй ёһоор СССР болбол һүүлэй жэл хахадай турша соо Европын, Азиин болон Африкын 17 орондо ядерна лабораторинуудые хангахын тулада 40 мянга шахуу элдэб янзын физическэ приборнуудые үгэһэн байна.

Арба нэгэн орон радиин 900 гамма-источник, 13 мянга гаран фотоумножитель, ядерна шэнжэлэлгын 200 мянган счетчик, радиоактивна изотопуудай 3 мянган посылка, ехэ хэмжээнэй уран, хүндэ шанартай уһа, плутони, трити Советскэ Союзһаа абаһан байна.

Һүүлэй хоёр жэлэй турша соо Советскэ Союзай гушан гол шухала атомна центрнүүдтэ хариин оронуудай 600 эрдэмтэд болон инженернүүд һуралсаһан байна гэжэ В. С. Емельянов мүн лэ мэдээсэбэ.

Женевэдэ болоһон түрүүшын конференциһээ хойшо советскэ болон гадаадын оронуудай эрдэмтэд-атомнигуудай хоорондохи уласхоорондын харилсаан нилээд ехээр үргэдхэгдөө гэжэ СССР-эй делегациие толгойлогшо тэмдэглээ.

Атомай хүсые имагтал эб найрамдалай болон бүхы хүн түрэлтэнэй аша туһада зорюулан хэрэглэхэ талаар харилсаа холбоо хүгжөөлгэдэ Женевэдэ болоһон хоёрдохи конференци шэнэ түлхисэ боложо үгэхэ гэжэ бидэнэр үнэн зүрхэнһөө этигэнэбди гээд В. С. Емельянов мэдүүлээ.

Советскэ эрдэмтын хэлэһэн эдэ үгэнүүдые суглараrшад бултадаа нэрьесэ альга ташан угтаа.

«Амгалан ажалай бүхы һалбаринуудта» атомай хүсэнэй угаа ехэ үүргэ дүүргэхэ байһыень Женевэдэ болоод дүүрэһэн хоёрдохи конференциин худэлмэри харуулба гэжэ өөрынгөө элидхэл соо США-гэй түлөөлэгшэ д-р Раби тэмдэглэһэн байна. Атомай хүсэнэй хүн түрэлтэнэй аша туһада зорюулагдахын тулада бүхы оронууд саашадаа хамтаараа ажаллаха бэзэ гэжэ найдажа байһанаа тэрэ элишэлэн мэдүүлһэн байна.

Заседаниин түгэсхэл дээрэ Голландиин эрдэмтэ Де Бер элидхэл хээ. Баруун Европын агаарые радиоактивна тооһо шандарһаа бузараалгые зайсуулха зори... уласхоорондын хэмжээ абаха ... ла гэжэ тэрэ элидхэл соогоо за...

Атомай хүсэнэй талаар ула... рондын агентствын генеральна ... ретарь П. Иоллес иигэжэ он... тэмдэглээ. Элдэб оронуудай эр... тэдэй хоорондо Женевэдэ то... доһон харилсаа холбооe сааша... таһалдуулангүй үргэлжэл... ябадал хангахые атомай х... талаар уласхоорондын аген... эрмэлзэхэ байна. Мүнөө ду... байһан конференциин үрэ ду... дые шэнжэлэн согсолхо ... агентствын түрүүшын ээлж... зорилго мүн болоно.

Конференциие хааха зуураа ... рэнэй түрүүлэгшэ Франциин ... ехэ эрдэмтэ Ф. Перрэн ... тэмдэглээ. Атомай хүсые ам... ажалда хэрэглэхэ талаар ула... рондын хоёрдохи конференции ... дэлмэри урагшатай байгаа. ... конференци яахадаа онсо ту... удхашанартайб гэхэдэ, терм... на шэнжэлэлгэ хэхэ худэ... нюуса байхаяа болюулагдаа, ... ференци дээрэ һанамжануудаа ... дэлсэлгэ бүхы оронуудта, ила... хүгжэлтэ багатай оронуудта ех... һатай байха гэжэ тэрэ хэлээ. ... май хүсэ амгалан ажалда хэ... хэ талаар уласхоорондын шэнэ... ференциие 4 жэл болоод үнгэ... шадаха бээзбди гэжэ найдажа... һанаа Ф. Перрэн элишэлэн ... лээ.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУД...

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26 Телефоны редакции: редактора 46-32, зам редактора—32-74, отв секретаря—27-37, отделов: партийной жизни и экономики—47-59, пропаганды и местной информации—35.14, культуры и быта — 34-05, писем трудящихся и переводов—24-74, корректорская—32-67, бухгалтерия—37-32 Для междугородных переговоров—16.

Н00840. Типография Министерства культуры Бурятской АССР. Зак. № 466